

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 30 JANUARI 1921.

THE GOODWIN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

ETT BARNPORTRÄTT AV GOODWIN.

KATJA KRASSIN, DEN MYCKET OMTALADE RYSKE HANDELSMINISTERNS DOTTER, SOM MED SIN MOR OCH SYSTER BOR I STOCKHOLM.

"UNE GRANDE FEMME DE BIEN."

Av MARIKA STJERNSTEDT.

MED DEN FRANSKA FÖRFATTARINNAN Daniel Lesueur, som i januari detta år vid ett par och sextio års ålder avled i sitt hem i Paris, bortgick väl icke någon av de stora diktarne ur tiden, men däremot författarinnan till många romaner, som gjort stor lycka, och framför allt en intressant förgrundsfigur ur Paris' litterära, sociala och politiska värld.

Jeanne Loiseau, som hennes verkliga namn löd, var gift med konservatorn för Petit Palais' museum, Henry Lapauze, och när jag 1915 kom till Frankrike i och för studier till en bok därifrån, gästade jag några gånger makarnas utsökt vackra hem i själva Petit Palais' översta våning vid Champs Elysées. Frun i huset gav mig många värdefulla anvisningar och upplysningar, och en afton kom hon slutligen att för mig berätta ett och annat ur sin egen levnadshistoria, en historia, som började i det blygsamma, för att småningom förete bilden av en lysande kvinnlig karriär.

Redan vid 12—13 års ålder, berättade hon, skrev Jeanne Loiseau vers och drömde om att bli en ny Victor Hugo. Vacker var hon inte, och genom faderns ruin kom familjen i fattigdom. Lilla Jeanne skickades på ett par år till England och måste sedan börja ge lektioner, medan hon samtidigt studerade till och tog studentexamen, något för en kvinna den tiden synnerligen ovanligt i Frankrike — och även annorstädes. Vid nitton års ålder började hon med prosan och nedskrev en roman, som hon läste högt för sin bror. Brodern och några sammankallade unga vänner blevo alldeles förtjusta. Man räknade genast ut vad Jeanne skulle komma att förtjäna på mästerverket: 25 à 30,000 francs var det minsta man kunde stanna vid. Samtidigt skickade hon dikter till tidskrifter och förläggare. Men sedan måste tyvärr — medan man väntade på de olika förläggarnes svar — tidskrifterna köpas, för att man skulle kunna se efter om dikterna voro införda där: man blygdes ju att stå och tjuvbläddra vid boklädsdisken, där expediterna kunde ana varför man var så nervös. Och tidskrifterna gingo till mycket för mycket pengar ur den magra kassan — medan inga dikter av lille Jeanne Loiseau ändå blevo synliga någonstans!..

Så gå ett par ungdomsår med arbete, förhoppningar, drömmar, nederlag. Men en vacker morgon kommer dock lyckan: en stor förläggare, en av de främsta, besluter sig för att publicera ett dikthäfte av den unga damen. Han tror på henne! Det blir inga 25 à 30,000 francs; det blir 300 i ett för allt. Men Jeanne är lycklig, hon är bara tjugo år, hon har tid att vänta.

Dikterna komma ut och bedömas. De få beröms. Fröken J. L. är en verklig poet, skrives det, och förläggaren sammanför den nya lilla poetissan på en av sina omtalade litterära frukostar med den store berömde François Coppée. Lilla fröken Loiseau sitter till bords bredvid den store mannen, lyssnar till hans milda visdomsord och tänker med glittrande ögon: — Och här sitter jag och ser på hur François Coppée äter flottyrkockt potatis!! — Vid samma bord sitter också den inte mindre celebre Barbey d'Aurevilly, som är känd för att hata blåstrumpor. Han presas att uttala sig om den unga flickans dikter,

Daniel Lesueur.

och han måste medge: — Det är mycket ledsamt, men där finns sannerligen talang.

Emellertid kan det ju icke alla dagar bli tal om att sitta till bords med samtids poetiska storheter. Jeanne fortsätter sitt fattiga och strävsamma liv. Hon ger lektioner för uppehållet och skriver under ferierna. Hon översätter Byron och får pris av Franska akademien för det. Småningom sipprar hennes namn sålunda fram, småningom börjar också hennes personlighet göra sig gällande. Den till det yttre obetydliga, fattiga, föga eleganta unga damen har huvud för tre. Hon roar, hon fångslar, varhelst hon kommer. Hon är en godhjärtad och hjälpsam, en den bästa kamrat. Hon skyr ingen möda för andra; för egen del drivs hon av en brinnande ambition. Så förstör hon en dag ett stort beställt romanmanuskript, som synes henne underlägset vad hon begär av sig själv, och börjar om från början.

Detta var den unga Daniel Lesueurs saga. Hennes tillvaro bars sedan genom åren av oavbrutna framgångar. Hon publicerade i stor utsträckning, hon syntes överallt; med sin man bildade han under senare år centrum för ganska inflytelserika kretsar. Litterärt sett var hon väl mest på modet för ett 20-tal eller 15-tal år sedan. Några av hennes böcker översattes till svenska vid den tiden, såsom Nadeschda Miranoff, Det förflutnas makt, En kvinnas heder. Hennes manér anknyter sig till en nu något åldrad romankonst; böckernas styrka ligger hos henne till ej ringa del i deras dramatiska livaktighet. Även för teatern skrev hon och har, utom stora upplagor, också upplevat åtskilliga framgångar på olika parisiska scener. Men framför allt synes hennes energiska, brett lagda, älskvärda personlighet ha burit henne fram till den bemärkta ställning hon intog.

Den kvinnliga insatsen i samhällslivet erhöill också vid upprepade tillfällen genom hennes person en ur feministisk synpunkt glädjande sanktion och utmärkelse, som icke alltid varit så vanliga i det gentemot kvinnan konservativa Frankrike. Så var hon exempelvis den första författarinnan efter George Sand, banbryterskan, som av franska författarföreningen invaldes i dess styrelse — i Sverige ha, som bekant, kvinnliga styrelsemed-

lemmar länge varit praxis — och hon blev t. o. m. dess hittills enda kvinnliga vice ordförande, sedan hon för ett tiotal år sedan grundat en kassa för skriftställares änkor och med karaktäristisk energi arbetat på att denna verkligen skulle komma att fylla en uppgift.

När kriget bröt ut, lämnade Daniel Lesueur resolut så gott som alla litterära intressen, planer eller sysselsättningar. Hon var bland de första att genast finna sin plats på helt andra, strax och direkt krävande områden. Redan den 11 augusti 1914 var denna beundransvärt rådsnara kvinna klar med det första kärleksverket. I den ryktbara restaurant Le Doyen vid Champs Elysées, där så många glada vernissagefrukostar sedan generationer tillbaka avätsits av snart sagt alla Europas berömda konstnärer, ordnade hon nu ett kök för utdelning av måltider till behövande kvinnor och barn, vilkas försörjare gått till fronten. Det plötsliga krigsutbrottet hade lämnat många fattiga hem i förvirring och hjälplöshet: hon tog sig an dem. Jag besökte 1915 i hennes sällskap den f. d. eleganta lokalen, nu förvandlad till folkök. För den mönstergilla ordningen, den goda glada tonen där, hörde jag fru Lesueur uppbara många komplimanger och tack. Till folkökets hade hon dessutom fogat en klädcentral med ateljé för lappning och lagning, samt en gratismottagning av skickliga läkare. Ute vid själva fronten grundade hon sedan en *Foyer du soldat*, ett surrogat för det saknade hemmet och dess förströelser. Över huvud taget levde Daniel Lesueur under krigsåren utslutande i ett ständigt, intensivt arbete för andra. Typiskt för hennes insatser står den praktiska läggning hon lyckades förläna allt hon tog itu med. När hon t. ex. stiftade "De franska kvinnornas korståg", ett allmänt, rent ideellt kvinnoförbund för att göra den franska kvinnans namn ärat och aktat inom som utom landet, skyndade hon att där också strida för vissa feminina konkreta önskemål. Så kunde hon, med "kvinnornas korståg" som plattform, av senatkommissionen för utredande av lagförslaget angående uppfostran av statens myndlingar (de genom kriget faderlösa) utverka, att kvinnorna fingo vidsträckt plats vid dess handhavande.

Hela hennes tid, alla hennes krafter gingo till de mångfaldiga uppdrag hon småningom erhöill. Även i det lilla verkade hon med råd och bistånd åt många. Så slets hennes tillvaro mer än skulle skett, om hon unnat sig själv bekvämare villkor, eller slagit sig till ro med de hedersbevisningar, vilka naturligtvis rikligen kommo henne till del. Men av den lilla poetflickan Jeanne Loiseau hade blivit en varmhjärtad kvinna, ivrig att förvandla diktens vackra uppsåt till bestående gott i det verkliga livet. Tidningen *Le Temps* skriver i nekrologen över henne: "Hon var *une grande femme de bien*, hennes oegennyttia var fullständig; att hänge sig åt andras väl, det var för henne att leva."

Dylika ord äro icke ofta förtjänta. Men dylika exempel, dylika levnadsförlopp ha därför också värde och intresse långt utom det egna landets gränser. Det är i den känslan jag med ovanstående rader har velat även i Sverige befästa minnet av Daniel Lesueur.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för klädnings och lingerie. Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

VARFÖR MANNEN FÖRAKTAR KVINNAN.

VÅR FRÅGA "VARFÖR FÖRAKTAR mannen kvinnan?" har skaffat oss och mannen en otrolig mängd svar. När vi just nu sitta vid redaktionsskrivbordet och våga alla breven i handen, kunna vi för ett ögonblick få känslan av att på dessa tunna pappersark liksom blandats samman inte så litet av den bitterhet och plåga, den ljuvhet och fröjd, som höra hop med den eviga frågan "kvinna—man" (är *den* kanske någon demiurgs prisfråga, som vi alla tappert lämna bidrag till — nå, är *den* evig, skall väl i varje fall inte vår egen "Varför föraktar —?" o. s. v. bli det). Men det bästa bidraget ha vi i alla fall funnit i danska Politiken, i en recension av Otto Rungs sista komedi. Recensenten — den utmärkte diktaren och litteraturkännaren Chr. Rimestad — skriver ungefär så här: kvinnorna i pjäsen voro utmärkt gjorda: löjliga, ytliga, fåfänga, lätt-trogna, men männen voro för farsartade, för karrikerade — en sådan där grosshandlare som författarens möter man inte i verkligheten. Nu är det väl inte troligt, att författaren, som själv är man, gjort sina män överkligare än kvinnorna. Men recensenten, vilken eftersom han är man, inte kände den löjliga grosshandlaren, kände strax glad igen de löjliga kvinnorna, naturligt nog, för han har mött dem otaliga gånger — i böckerna, i skådespelen, och i folks mening om kvinnorna. Där ha vi det just! Det sägs, att kärleken till kvinnan i grunden gäller en idol. Det är nog något motsvarande med kvinnoföraktet: det gäller en — mannekäng. En sådan där allmänt godtagen typ, som knådats ihop efter kvinnans beläte, men inte är hon själv. Och det är mannekängen, som författarne skriva om, kåsörerna förlöjliga och de unga studenterna tala om när de tro sig "avslöja" kvinnan för varandra.

De få bidrag av manliga läsare, vi fått, bekräfta vad vi säga. De äro gjorda efter det vanliga receptet. Den ene författaren, som går på med det där "kvinna har inte moral", "kvinna börjar bli emanciperad" o. s. v., kastar visst i alla fall en sidoblick väl inte till redaktionens eventuella kvinnliga medlemmar, men till de 20 kronorna, ty han försäkrar i ett privatbrev, att han mycket väl skulle kunna skriva också en apoteos över kvinnan. Det tro vi visst, det! Det går efter samma metod: man tar litet Goethe, litet Ibsen och litet Shakespeare. Shakespeare, sade vi — åh, få vi be, tag mycket Shakespeare, mycket, mycket, mina herrar!

Vid prisbedömningen funno vi det bäst att dela litet på det enda utlovade 25-kronorspriset och ge två första pris på 20 kr. vardera. Det ena får "Fru Elisabeth" som på ett humoristiskt sätt drar fram sina medsystrars svaga sidor och säger: "Så få ni *inte* vara, mina damer!" Vi tro, att självkritik är den bästa början till all kritik och ge henne som sagt de 20. En annan författarinna, "M:lle Moutarde" ger däremot männen några beska piller, som inte blandas till av vem som helst och böra förtjäna sina 20 kr. Och slutligen ha vi tillerkänt en "Jana Guse" ett extra pris å 10 kr. dels för att hon skrivit så pass bra och dels för att få andra till att läsa vad hon skriver. De prisbelönta bidragen följa här:

Ett av skälen varför mannen, när han är den han bör vara = en karl, föraktar kvinnorna, är att de så undantagslöst stupa på svårigheten att bibehålla sin individualitet, utan uppsugits i mer eller

Morgonscen efter läsningen av detta: "Varför föraktar du mig, usling?"

mindre renodlade typer, där sedan de speciellt kvinnliga egenskaperna grupperas på icke alltid lyckligaste sätt.

Låt mig nu skissera upp bara en kvartett av nutida kvinnotyper: Påfågeln, Tamhönan, Det goda huvudet och Hemslöjdsflickan!

Påfågeln är tyvärr icke endast en kristidens företeelse, som avdunstar med den, — hon har alltid funnits och kommer alltid att finnas.

När hon är som värst är hon en isterpressningens eller halvsulornas nybakade hertiginna, som inskeppar små gungfly-behag i en kröningsmantel av sammet och hermelin, och vilken söker sitt motstycke i att med skoningslös uppfinningsrikedom förödmjuka guvernanter, sjuksköterskor och barnfröknar, därför att över henne vilar som en mara medvetandet att de alla äro finare än hon själv. Det är hon, som så tillvida håller jämna steg med utvecklingen att hon med av naturen vaket öga lär sig skilja oäkta juveler och pälsverk från de äkta, men likväl låter undslippa sig: "Viktor Rydberg, vad var det för en? Lämna han någe etter sig?"

Men påfågeln kan också vara ambassadris av blåaste blod och glida förbi dig som en sky av mörka spetsar och exotisk parfym. Kanske intager hon en framskjuten plats i Röda korset och är ett av de främsta namnen på upprop för all slags välgörenhet, och hennes allmänna bildning är av finaste kvalitet, hon för på vilket världsspråk som helst en älskvärd konversation och är hemmastadd i flertalet av Europas muséer. Men det enda, som för mer än ett ögonblick kan komma henne att glömma allt annat och hennes hjärta att klappa fortare är kläder, — vackra, dyrbara och moderna kläder, utsikten till en inramning, som kan komma hennes kropps och anletes skönhet att framstå i ännu en ny belysning. Påfågeln är icke så pass äkta kvinna att hon strävar efter att vara skön för att som följd därav bli älskad. Vad hon åtrår är endast människans hyllning, kvinnornas avund och sin spegels trohetsed — men det är hon, som sitter inne med de största kapitalen av pengar och av tid, och som skulle kunna bli till välsignelse för tusenden. Är det underligt om mannen i hennes krets föraktar kvinnan?

Tamhönan är den ledsammaste och den obotligaste, ty hon representerar den makt, mot vilken själva gudarna kämpa förgäves. Hon har till make en ämbetsman, godsägare eller bruksdisponent och omgives av ljuslockiga, välvärdade barn, på vilka hon väl aldrig bytt om en strumpa, men vilka hon alltid prisar såsom livets högsta uppgift, vilken rätt fattad, absolut måste uppsluka alla allmänna intressen. Hon har ett vackert ansikte, men

hon är något fet, ty hon är lat, trög till sin lekamen och fattig till sin ande. Sällan ser man henne ryckas med av ett samtal, men en gång, under den tid då Karl Staaffs namn hade samma sprängämnesegenskaper som Et Dukkehjem på sin tid, hörde jag henne i full förtrytelse utropa: "Hade jag inte man och barn, skulle jag uppoffra mig för fosterlandet och fara upp till Stockholm och skjuta honom." Visserligen skryter Tamhönans man emellanåt vid whisky-groggen över sin präktiga hustru, som är obesmittad av nutidens förvända idéer, och måttar ett mustigt glåporåd åt rösträttstanterna, men han är långt ifrån villig att erkänna henne som sin jämlike, ty — hur trång han än själv är — ser han ned på henne. —

Den tid är nu längesedan förbi när det goda huvudet uppträdde kortklippat och med glasögon och stärkmanschetter. Nu blandar hon gärna bort korten med små, koketta lockar och en vacker aftonklänning. Men hur svårt har inte kapphåsten att hålla sitt huvud dolt under sidenvåden! Filosofi, politik och nationalekonomi ligga ständigt redo i välordnade fack, och snuddar man bara vid knappen, har man alltsammans över sig. Det goda huvudet tar också gärna fram sin egen väska, när kavajeren skall göra upp för supén. Gifter hon sig, regerar fysiken hennes kök och anatomien hennes barnkammare, och hon *kan* inte gärna ha någon glad min när hon stänger tamburdörren efter sin man, som går på ett valmöte, medan hon måste vara hemma hos babyen. —

Hemslöjdsflickan är av sundaste virke, hon kan ha ett tilltalande yttre och duktiga arbetshänder, men jag har hört den ene efter den andre av Adams söner förklara att för dem saknar hon all charm. Naturligtvis har aldrig en korsett, hur väl den än behövdes, kommit under hennes bjärt sterutiga bomullsklänning, de lågklackade skorna ha gärna ett spänne av hamrad koppar och av samma metall är den buckla som sammanhåller hälsömskragen, och som är av dimension, så den gott kunde räckt till en liten ampel. Om vintern skidar hon omkring, svenskt rödbrokig, och om sommaren träffar du henne antingen i lekkurser på Nääs, eller på Dalarnas och Värmlands landsvägar, stödd på en glödrivad stav, och med Fröding och Karlfeldt i ryggsäcken.

Naturligtvis reflekterar ingen vanlig fördärvad herre, utan endast en ideellt anlagd folkhögskolektör, S. S. U. H.-pamp eller möjligen någon hembygdsivrande konstnär på att taga Hemslöjdsflickan till äkta.

Blir du sedan inviterad till detta pars duvslag, så gör dig aldrig några dåraktiga illusioner om ett bastant och animaliskt smörgåsbord! De rätter, du bör vänta dig äro buljong på pumpa, blomkål med ris, morotsmarmelad på havrekex, bräckta rödbetor och enbärdricka. Köket är naturligtvis matsal, där spisen döljes av en avdelningsskärm i daldräll, och du ser länge efteråt rött för ögonen av de myckna tulpaner och hjärtan, som gå igen överallt. Allt i deras hem är så dekorativt, men också så genialiskt praktiskt. När husets kronprins, uppkallad efter Grundtvig, och tultande omkring i näverpjäxor, i en teatervisning delger mamma sina av behovet påkallade önskningar, flyttar du dig instinktivt från din rosengångsklädda taburet, ty det är långt ifrån otroligt att den också har sin mission at vara barn-kommod. —

Kommer så härtill den kristliga studentskan, som varje sommar krossar landet från Skellefteå till Värnamo och från Uddevalla till Öregrund på sina möten, sportflugan med vintervind i vadmalet, och otaliga andra, är det inte underligt att mannen — så länge han inte är kär — har litet roligt.

När han sedan snart nog urskiljer det hos alla

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

typer gemensamma sakförhållandet: att när kvinnan i mannens gestalt drabbas av den sista barn- och den första kvinnosjukdomen kärleken, alla principer bli till vissna löv och teoriernas mängd en smältande snödriva, då är han inte utan bränsle till sitt övermodis kätterska bål.

Att den trolöse mannen föraktar den trofasta kvinnan, är intet speciellt maskulint drag, ty de otrogna kvinnorna göra alldeles likadant.

Men säreget för mannen är att finge hans "förakt" för kvinnan icke längre någon näring, då upphörde också kvinnokönet att vara föremål för hans strategiska experiment och hans känslas stormningar.

Kvinnan vill ha en man att se upp till, mannen en kvinna att se ned på. Det kommer han alltid att göra, men blir nutidskvinnan mindre typ och mera människa skall ett av vapnen i den eviga kampen falla ur hans händer i hennes, och han skall frivilligt behandla henne annorlunda och bättre än vad han hittills gjort.

Fru Elisabeth.

*

Männe ej mannens kvinnoförakt har sin grund i felaktig uppfostran, litet förväl tilltagen självoverskattning samt något väl knappt tilltagen självkritik? Och alla de där rara sakerna ha vi kvinnor vår dryga andel i!

Ty se, ända från världens begynnelse har mannen systematiskt uppfostrats att se ned på oss. Det är visst inte den stränge fadern allena utan likafullt den svaga modern, som predikat för gossebarnet och ynglingen: Så och så skall du ej göra, det är löjligt, dumt och fegt, så gör endast en flicka.

Likaledes sedan urminnes tider ha ömma mödrar, beundrande tanter och förälskade ungmör legat för mannens fötter och dyrkat. Att idolen ofta nog haft fler fötter, ha de ej sett. Och detta mångtusentåriga avgudereri har resulterat i att — mannens egenkärlek övergått hans förstånd, — ju obetydligare man dess större egenkärlek.

Vidare undrar jag, om ej mannens evinnerliga hackande på kvinnan är ett upprepande av den gamla historien om grandet och bjälken. Tack vare vår ödmjuka dyrkan, ser han sig själv i övernaturligt storlek och drömmer ej ens om att inventera det egna bjälklagret.

En vis man har sagt: Det äkta storsinnet vet bäst, vad det lilla duger till, det vet, att det lilla kan hämnas det förakt, med vilket man förbiser det. Men se, de små kvinnovarelserna ha genom sekler med undergiven tystnad tagit emot, såväl de stores, t. ex. Schopenhauers eller Strindbergs fruktansvärda förakt, liksom de små obetydliga männens.

Att nu jag — fröken vem som helst — vågat säga dessa vassa saker, ja, det kommer ej att göra den minsta rispa i hans egenkärleks pansar. Den store mannen — som ej anser sig tillnärmelsevis så stor som de obetydliga pläga göra — han kommer, antar jag, att anse mig närgången, men jag inbillar mig, att han i viss mån ger mig rätt. Den medelmåttige kommer att knorra mer eller mindre. Och den obetydliga slutligen, han kommer att rasa och skria i himmelens sky. Han kommer att svamla ologiskt och mera meningslöst än mången kvinna under flitigt användande av orden dumma fruntimmer och förbisedda gamla nuckor. Men jag, jag är mild överseende och nära på beundrande — ty jag är ju kvinna!

P. S.

Jag har några få gånger yttrat mig i tryck och då har talet rört mannen. Nå, härom dagen kom en man — en man som i egna ögon är en gigant — och sade: Varför kan ni ej skriva om något annat, om något som är stort och vackert! Sic!

M:lle Moutarde.

*

Det gives intet skäl, varför mannen ej skall akta kvinnan. Gör han det ej, ligger felet nästan uteslutande hos honom själv, i hans egen natur. Vi

kvinnor bidra måhända även därtill på ett sätt som jag längre fram skall komma till, och en mor tycks böra kunna inverka en hel del på sin herr sons sinne, men är hon åter i sin tur en osjälvständig, tyranniserad varelse, kan det väl knappast tillvitats henne, om sonen blir en drummel i sitt förhållande till kvinnokönet. Ty just sådana äro dessa herrar invärtes. Man kan nästan dela männen i två läger, gentlemän och icke sådana. De förra ha aldrig en tanke på att ej alltid och i alla livets skiften ha aktning och gärna beundran för kvinnan. Det faller sig fullkomligt naturligt för dem, de kunna ej känna annorlunda hur de än bli behandlade; och likaså naturligt faller det sig för den andre svenske genomsnittsaktamannen att ringakta kvinnan, endast emedan hon är hans kvinna.

Ernst Lundquist 70 år.

DET ÄR INTE MÖJLIGT, SÄGA HANS talrika läsare och läsare med tanke på, hur hans författarskap alltjämt bevarar sin ungdomliga hållning. Det är inte möjligt, säga också hans vänner, när de se och höra honom, ty hans lynne och håg bibehålla fortfarande samma livlighet — årens börda vilar lätt på hans kraftiga axlar.

Eftersom Idun vid upprepade tillfällen skildrat Ernst Lundquists författargärning och hans verksamhet som översättare av europeisk skönlitteratur, vilja vi blott tillägga, att han möter sitt nya decennium med oförsvagad produktionskraft. På hans arbetsbord växa dagligen manuskriptsidorna till en ny roman, "Brända skepp", till vilken han delvis hämtat stoffet från sin senaste — hösten 1920 — företagna italienska resa.

Ty Italien räknar han som sitt andra fäderland, dit styr han kosan då och då, när det stockholmska vintermörkret blir för tryckande, och där dricker han in den sydlandssol och den sinnets friska glädje som bevarar hans ungdom.

Därför är det honom förunnat att fortfarande liksom för 11 år sedan, då han i Idun skildrade sitt första författarskap, med samma övertygelse kunna säga: "Sluta. Ja, det är lättare sagt än gjort, då uppslagen komma och skrivarhanden kittlar av lust och glädje att få forma ut dem."

De många, som uppskatta Ernst Lundquists friska och osökta berättarkonst, önska ej heller att han skall sluta. De sända honom på 70-årsdagen, den 3 februari, ett uppriktigt tack för hans diktning och önska honom ännu många år av obruten förmåga, som får komma svensk prosakonst till godo.

E. H—N.

Är ej detta egentligen en stor anspråkslöshet? Varför skulle just han hava sämre smak ifråga om kvinnor än alla andra män, då han gjorde sitt val? Ty andras fruar kunna ju ibland yttra sig riktigt förståndigt och bra, hans egen hustru aldrig! (Även om hon skulle säga precis samma sak, går det herr gemålens öra förbi som en obetydlig flugasurrande). Nej, sådana "karar borrdre utrotas från jorden", som Ester Sahlin skorrar fram i "Silkesstrumpan" på sin uttrycksfulla skånska.

Förstå ej dessa män, att det är något stort de gå miste om i och med "föraktet" för kvinnan. — För dem öppnar sig aldrig en kvinnosjäl helt. Det är som funnes det några hyllor och blader, vilka, inför sådana män, slöte sig helt instinktivt om det vackraste, mest hängivna den kan skänka och dessa män få därför aldrig en aning om vad verklig kärlek är, ty där fordras både själ och kropp.

Se på fransmännen, de verkliga, ej "Nordens", ty de äro humbug. De förra äro gentlemän om ej så mycket i yttre åthävor som i hela sin uppfattning och förhållande till kvinnan. Fråga någon svensk dam som vistats i Paris en tid, om det ej är sant. Och varför tror ni t. ex. de franska borgerliga husmödrarna äro oss överlägsna? Därför att de alltid fått sköta sitt hus efter eget huvud och mötts av vänlighet och förståelse. Varför tror ni den franska kvinnan alltid haft namn om sig att vara den mest välklädda? Förutom medfödd god smak och instinkt har hon även här sporrats av mannens beundran och stolthet över hennes lilla eleganta person.

Men för att återgå till svensk miljö och svenska herrar och gode män skriver Torsten Fogelquist i en recension över Strindbergs förra året utkomna brevsamling: "Strindberg hade många stora egenskaper och många små, men ett saknade han — trots alla lucida intervaller och alla ansatser —, ädelmodet, ridderligheten. Allt smått hos Strindberg härleder sig ur denna brist. Han reagerade mot själva begreppet gentleman. I monologen till denna brevsamling skriver han: Att jag icke uppfört mig som en gentleman kommer jag aldrig att förstå." Är det ej typiskt, detta? De "förstå" ej, stackare, då de handla plump och dumt!

Visst finns det dåliga kvinnor, värda alla människors förakt, och vidrigast av alla är, i mitt tycke, den typ Thit Jensen skildrar i "Den erotiska Hamster".

Varje kvinna tage till gyllene regel: Yttra aldrig något ofördelaktigt om någon av edert eget kön, om det finns någon möjlighet att låta bli.

Jana Guse.

*

Bland de övriga, som svarat, skriver "oändligt bittert en "Arbeterska" bl. a., att om det finns någon rättvisa, borde i ett annat liv den, som vandrat som kvinna här nere bli man, och mannen bli kvinna — kanske skulle han då äntligen lära sig akta det tåliga, förnöjsamma väsen, som kallas kvinna. Och slutligen skola vi också för korthetens skull anföra vad en signatur "Elsie" aforistiskt säger:

Någon har sagt: "Behandla en kvinna, som om hon vore dig vida underlägsen och hon skall beundra dig. — Behandla henne som din like och hon skall fördraga dig; behandla henne som om hon stode över dig och hon skall förakta dig."

Men samme "någon" glömde att tillägga: "Men välj kvinnan med urskiljning."

Och så fortsätter mannen på den inslagna banan "av födsel och ohindrad vana".

*

Pristagarinnorna i tävlingen torde för Iduns redaktion uppge namn och adress, då prisen skola tillställas dem.

Institut för kroppskultur. Halldis Stabell

Kurser och privat undervisning i kroppskultur för vuxna och barn. Anmälningar mottagas mellan kl. 11-12.

Odengatan 74 III Telefon Riks 2318

Bomullstyger = Möbelyger = Gardiner

Prover på begäran. * * * * *
Precisera vad som önskas.

Konstfliten, Göteborg.

MÄNNISKOR EMELLAN. SKISSER AV ERNST HÖGGMAN.

3.

SCHISM.

EN FÖRLOVNINGSANNONS I EN daglig tidning hade upplyst allmänheten om att Karsten Dahl och Lotty Willner ämnade ingå äktenskap, så snart de kunde få tak över huvudet. Det var nu rätt länge sedan. Men ännu hade inget av de begagnade taken blivit ledigt och några nya byggdes inte av den enkla orsaken att de som ville bygga kunde inte och de som kunde bygga ville inte.

Deras förlovning blev alltså långvarig, och långa förlovningar höra till livets tvivelaktiga nöjen, alldeles som föteldagar och fordringsägare. Kärleken vidnars i sömmarna och kysarna utmärkas av fallande temperatur, medan lusten att kritisera varandra är i märkbart stigande.

Emellertid hade de icke uppgivit hoppet om bosättning och giftermål och använde därför sina promenadstunder till att gå och titta på möbler och andra husgeråd, mäta soffans längd eller byfféns höjd för att fastställa hurvida de passade på väggarna, som ännu inte funnos. Det var egentligen Karsten som njöt av dessa exkursioner; med tillhjälp av sin fantasi möblerade han upp hela våningen som om han kunnat flyttat in i morgon dag, medan den nyktra Lotty lyssnade på honom med sitt litet skeptiska leende.

Karsten hörde till den sortens människor, som sällan se några hinder.

"Du är pessimist, min unge... det ska man inte vara. Livet är fullt av utvägar... och jag kan inte inse varför just vi skulle bli husvillan."

"Och du är alltid så käck i munnen, Karsten, men det blir ändå till ingenting."

"Vad menar du med det? Jag kan väl inte skaka rum ur ärmen heller."

"Det är dina många stora ord jag tänker på. Men du har visst lätt för att tala, Karsten."

Lotty är vid sitt gråa lynne i dag, tänkte han, där de gingo i folkströmmen uppåt Drottninggatan. Och han funderade på ett annat samtalsämne, som kunde ge hennes tankar ny riktning.

En juvelerarens upplysta fönster blixtrade emot dem. Ofrivilligt tog Lotty ett hejlande grepp i Karstens arm.

"Se", sade hon.

Det var särskilt en halskedja av silver med blå kläppformiga stenar, som fångat Lottys uppmärksamhet.

"Vad den är vacker, Karsten."

"Vill du ha den?"

Nu måste hon skratta.

"Du förstår väl att den är för dyr för oss."

Karsten gick in i butiken och gjorde sig underrättad om priset. Etthundrafemtio kronor.

"Det kunde jag väl tro", sade Lotty och slog genast ur hägen varje tanke på att bli ägarinna till smycket.

Karsten teg medan de gingo vidare, men han kom överens med sig själv att Lotty skulle ha den där kedjan, om han än bleve tvungen att ta ett lån för ändamålet.

Det var nu ganska olikt Karsten — ej att han lånade pengar, ty det hände allt som oftast, men att han lånade dem för att göra någon annan än sig själv glädje med dem. Han trasslade gärna till sina affärer, och när han sedan som genom ett under lyckades bringa sin ekonomi på fötter igen, tyckte han att han

gjort ett storverk, som förtjänade sin belöning — och då blev det nya extravaganser.

Den här gången gällde det Lotty, vilken han mot sin vana ville överraska med en kostbar gåva. Han måste nog ge henne rätt i att han var ett stycke frasmakare, att han hade obehagligt lätt för att göra henne förespeglingar, som sedan upplöstes sig i ingenting. Egoismen och kärleken brottades ständigt i hans hjärta, och den senare avgick sällan med segern. Men nu erfor han ett behov att rättfärdiga sig. Lotty skulle få se att han inte uteslutande tänkte på sig själv, utan att han kunde uppoffra något för att glädja och överraska henne. Och då borde hon väl känna, hur uppriktigt han höll av henne.

De hade råkat att bli kära i varandra under kamratskapet i arbetet; båda voro nämligen anställda i ett av de stora affärshusen på Norr, Lotty vid huvudkassan, Karsten på bokföringsavdelningen.

Som så många andra unga män, vilka hamnat i affärslivet, hade Karsten drömt om att bli skådespelare. Men efter ett par prov inför en sakkunnig, som förklarade honom platt oduglig till varje scenisk funktion, utom möjligen ridåhissarens, hade han resignerat och slutit sig till kontorspulpeten.

Och han var ingen oäven bokföreläsare, när han fick lust att lägga manken till. Men med Faust kunde han säga att "tvänne själar bo i detta bröst och vilja skilda vägar vandra". Ty när den ena som bäst fördjupade sig i arbetet, höjde den andra sin frestande stämma och tystnade icke, förrän Karsten övergivit pulpeten för nöjeslokalen.

Följaktligen var han ganska ojämn i tjänsten. Under andra förhållanden skulle han med all säkerhet blivit avskedad för bristande nit och oregelbundet leverne. Men chefen var en ungdomsvän till hans far, varför han kunde räkna på åtskilligt överseende i fråga om de friheter han tog sig. Därtill kom att kamraterna på kontoret tyckte bra om honom. Han var i besittning av en otvungen humor, som föll som frisk dagg över det torra kontorsarbetet.

Det var också det sorglösa i Karstens väsen, det klingande i lynnet, som gjort att Lotty fäst sig vid honom. Kontrasterna attrahera ju gärna varandra, och Lotty var hans bestämda motsats. Följdriktig som en räknemaskin — och en ganska vacker räknemaskin för övrigt — levde hon i ett permanent kalkyleringstillstånd. Hon kalkylerade med sina personliga företräden, sina släktförbindelser, sitt arbete för att utröna vinstmöjligheterna. Och nu hade hon även fått en annans hjärta att kalkylera med, men skeptisk som hon var sade hon sig, att Karstens hjärta icke hörde till de stabila valutorna.

Dock låg däri, när allt kom omkring, det förnämsta skälet till att hon tog sig an honom. I kvinnans kärlek till en man ingår ju som en väsentlig egenskap moderlighetskänslan — en drift att ta vård om den manliga svagheten, stödja honom, då han stapplar och hålla honom uppe, då frestelsen vill dra ner honom.

Lottys makt över Karsten var dock ännu endast skenbar, ty kärleken till trots kunde han icke hålla sina fluktuerande stämningar i tygeln. Han hade alltjämt sina kulörta dagar, som han kallade det, då hans pennskaft stod nedstucket i pennkoppens hagel och hans stol vände sig tom mot pulpeten. Men där-

efter fick han ofelbart ett anfall av energi, och då satt han långt in på kvällarna i den övergivna kontorslokalen, där det gick förundransvärt lätt att arbeta i tystnaden. Ja, sifferskrivandet kunde till och med bli roligt, en känsla som han sällan erfor under den ordinarie arbetstiden. Vidare kunde han pausera när han fann för gott, röka en cigarrett och ögna i tidningarna, som lågo i tidningshyllan i väntrummet, vilket bildade en övergång från kontorsområdet till chefens rum.

Nu var det en av dessa arbetskvällar. Han hade följt Lotty och en hennes väninna till en Björnsonuppläsning i Musikaliska akademien och därefter gått direkt till kontoret. Lottys humör var icke det ljusaste när de skildes vid akademitrappan; hon misstrodde kanske hans avsikt att tillbringa kvällen vid pulpeten. Men han ämnade nästa dag ge henne svart på vitt på sin flit.

Efter ett par timmars oavbrutet skrivande lade han ifrån sig pennan, drev in i väntrummet, där han tog de översta tidningarna ur hyllan, skruvade på det elektriska ljuset och satte sig att läsa, medan sidan i rescontran torkade.

Han var mitt inne i en amper riksdagsdebatt och vände tidningen för att fortsätta; i detsamma föll något ur den och ned på matan. Det var mörkt på golvet, han trevade med händerna och fick till sin häpnad fatt i två hundrakronesedlar.

Först satt han helt förbluffad inför det oväntade fyndet. Sedan bladdrade han igenom tidningen i tanke att den kunde innehålla ännu mera pengar. Han förlorade sig i gissningar över hur summan kommit dit och vem den tillhörde. Hade möjligen chefen haft sedlar på sitt bord, då han läste tidningen på förmiddagen och de oförmärkt råkat följa med, eller hade någon besökande som suttit i väntrummet förlorat dem? Eller... Karstens hjärna vävde de underligaste kombinationer för att utfinna en antaglig orsak till att pengarna förrirrat sig in i tidningshögen.

Hans nästa tanke var hur han skulle förfara med dem. Det låg ju nära till hands att han underrättade chefen om fyndet eller förtrodde sig till Lotty. Men om ingendera av dem hade med pengarna att skaffa, vilket väl kunde tänkas, allra minst Lotty, som sällan gick in i väntrummet, var öppenhet överflödig.

Efter en stunds grubbel hit och dit beslöt han sig för att tåga och avvakta sakens vidare utveckling. Ägaren torde väl låta honom av sig antingen han fanns inom eller utom firman; till dess ansåg sig Karsten kunna behålla pengarna som ett depositum.

Med spänning mötte han varje ny dag och han lyssnade till allt som talades omkring honom, i tanke att få höra någon häntyding på de försvunna sedlarna. Så långt det var honom möjligt försökte han stå i kontakt med vad som avhandlades inom affären, och sina närmaste kamrater sonderade han genom att göra humoristiska anmärkningar om alla slarvar, som dagligen annonserade i tidningarna efter tappade värdeföremål. Men ingenting gav vid handen att det inom firman fanns någon som ruvade över förlusten av ett par hundrakronesedlar.

När en vecka gått och allt stod på samma punkt, började Karsten umgås med planen att skänka summan till en barnkrubba. Men efter ännu en veckas förlopp hade han övergivit

Såväl konstnärliga som enklare
A/B SVENSKA MÖBELFABRIKerna

MÖBLER

sin filantropiska idé för en praktisk egoism, som intalade honom att han utan skrupler kunde behålla pengarna för egen räkning.

Men dessförinnan låg han vaken en hel natt och lyssnade i sitt inre efter de moraliska stämmorna, något av det gagnlösaste människan kunna taga sig för. Hitta de en invändning, en varning eller en förebråelse — och det slår sällan fel — ta de sin tillflykt till ett klumpigt självbedrägeri för att icke höra. Det var också fallet med Karsten, vilken gick omkring, kastade sig åt sidan eller drog sig tillbaka som en försiktig fåktare inför riposterna från samvetets klinga.

Och när han väl blivit ense med sig själv om att behålla pengarna som sina, beslöt han att använda dem till inköp av halskedjan åt Lotty.

Den låg hos juveleraren för hans räkning, han hade givit handpenning på den. Lotty älskade smycket som sina egna ögon, han i sin tur älskade Lotty och nu hade ödet givit honom köpesumman i händerna för att belöna hans kärlek. Det kunde således ej ligga något rättsstridigt i att han lydde ett välvilligt ödes fingervisning.

När Karsten gav Lotty kedjan, såg hon mera förlägen än glad ut. Han kände det som en misräkning, men antog att hon tänkte på vilken stor utgift han åsamkat sig. Ty Lotty var en sträng ekonom. Karsten räknade emellertid på att gåvan skulle vara hans förespråkare hos henne, ett vittnesbörd att han ej skydde någon uppoffring för den han höll av. Därför nämnde han ingenting om den slump som fört halssmycket i hans händer.

När Lotty gjorde en antydan att han var en oförfärdig slösare, svarade han chevalereskt att vad man ger av kärlek är aldrig bortkastat.

Karsten gick nu några dagar och var ganska nöjd med sig själv, men snart började han anfäktas av otrevliga tankar och sov illa om nätterna. Han var inte längre säker på att de där pengarna, som det för övrigt ej fanns många kronor kvar utav, kunde fritt disponeras av honom, emedan ingen ägare anmält sig. När allt kom omkring hade han alldeles för lättvindigt gjort upp med sitt samvete.

Hans nerver råkade på ett betänkligt sätt i olag. Han tyckte att chefen såg på honom med misstänksamma blickar var gång de möttes, och ibland väntade han med bultande puls på att bli inkallad på hans enskilda kontor och tagen i förhör angående dessa fördömda sedlar, som han önskade att han aldrig sett.

Även gentemot kamraterna kände han sig osäker. Kanske var det inbillning, men det föreföll honom som om deras vänlighet blivit påfallande reserverad, och han hörde viskningar bakom sin rygg, som kommo honom att darra av fruktan att vara genomskådad.

Inte heller Lotty var sig lik och det grep Karsten djupare än allt annat. Hon, vars lynne sällan bragtes ur jämvikt, var nu tankspridd och vid misshumör och blott en enda gång hade han sett henne bära hans gåva. Deras gemensamma promenader förlorade sitt behag, emedan båda tyngdes av en beklämning som de icke kunde förmå sig att ge ord.

En dag, då Karsten var på väg till kontoret, fick han se kedjan, som han gett Lotty, ligga på sin plats i guldsmedens fönster. Han tvärstannade, oangenämt överraskad, och betraktade noga smycket, som om han trott sig vara rov för en synvilla. Vad betydde detta? Skulle Lotty... Nej, det kunde icke vara möjligt. Firman hade naturligtvis flera lik-

nande på lager och han fick hålla till godo med att ha köpt ett fabriksarbete.

Han drog sig för att gå in i butiken och fråga; det vore ju obehagligt, ifall man kände igen honom.

Emellertd blev han inte kvitt misstanken att det kunde vara samma smycke, och det första han kom på tumanhand med Lotty kastade han fram:

"Varför bär du aldrig kedjan? Tycker du inte om den längre, därför att den inte är unik?"

"Unik... det har jag verkligen aldrig tänkt på. Men den är för fin att gå med i vardagslag... Och så är jag inte i humör att bära smycken för närvarande."

Här satte hon upp ett mycket allvarligt ansikte mot Karsten.

"Ja, vad är det som fattas dig, Lotty... Du har blivit så förändrad."

"Du också, Karsten... Jag tror ibland att du döljer någonting för mig."

Karsten hajade till en smula. Skulle hon ana något? Men han återvann fattningen och svarade barskt:

"Bekymra dig inte om det, Lotty, men säg mig vad som hänt dig."

Lotty teg. Ögonen blevo misstänkt fuktiga.

"Lotty!"

"Nåja, Karsten..."

"Säg ut!"

"Du ska lova mig att inte brusa upp... Det har fallit sig så att jag måst be guldsmeden köpa tillbaka kedjan."

"Det var alltså den jag såg ligga i hans fönster", mumlade Karsten och rynkade ögonbrynen. "Men varför..."

"Jag behövde pengar, förstår du... ovillkorligen... och så bad jag honom för själ och pina att ta igen smycket."

Lotty var alldeles andfädd och kinderna brunno.

"Behövde du pengar?"

"Ja... finner du det så märkvärdigt, du som mer än en gång satt mig i förlägenhet med dina lån... Men det var inte för min privata räkning nu... jag var på balans i kassan... Det fattades mig tvåhundra kronor. Hur jag förlorat dem vet jag inte, fast jag nästan grubblat mig gråhårig... Och det var nödvändigt att jag fick igen dem till månadsredovisningen."

Karsten hade åhört henne under tilltagande spänning; det ryckte i hans ansiktsmuskler som om han ämnat skratta eller bli förargad, men det blev intetdera. I stället bad han Lotty noga draga sig till minnes sina kassagöromål den där dagen pengarna försvunnit.

Att det var väl mycket begärt så långt efteråt tänkte han inte på och därför överraskade det honom inte att Lotty, som ej gjort annat än friskat upp sin erinring med att älta den ifrågasvarande dagens händelser, hade alla detaljerna på reda hand.

"Och du företog dig ingenting annat?"

"Vad annat?"

"Läste en tidning till exempel?"

Lotty tänkte efter.

"Nej... jo vänta... under chefens lunschtimme lånade jag verkligen en tidning från väntrummet för att läsa en teaterrecension."

"Och se'n?"

"Lade jag den tillbaka förstås."

"Bar den från kassan, där du haft den utbredd bland kvittenser och sedlar, till tidningshyllan."

"Ja, hur annars?"

"Minns du dagen då det skedde?"

"Det var den 4 i den här månaden... en

torsdag för resten... Men varför frågar du om allt det där?"

"Därför att jag hittat dina tvåhundra kronor."

"Du...!"

Lottys ögon blevo cirkelrunda av häpnad.

"De låg i tidningen... Jag tog dem i förvar i väntan på att ägaren skulle ge sig tillkänna."

"Men Karsten, varför nämnde du ingenting till mig... Tänk så mycken pina du befriat mig ifrån."

"Varför teg du själv... Det hade väl varit lika naturligt att du förtrott dig till mig angående förlusten."

Lotty dröjde något med svaret. Sedan förklarade hon att hon tegat i hopp om att återfinna summan, så att Karsten ej skulle behöva förebrå henne att ha varit slarvig.

"Jag brukar ju inte ha något undseende, när det gäller dig och ditt lättsinniga handskande med pengar", tillfogade hon med ljusnande min. "Men nu vet du alltsammans... ah, vad det lättade!... Och du är inte ond... inte så mycket som så... eller hur...". Hon mätte ut något tiotal millimeter på pekfingeret, med vilket hon därpå gav Karsten en slängkyss. "Tänk, ingen balans i kassan längre... och så kan jag köpa igen halskedjan, som jag saknat så förfärligt... Guldsmeden kommer att anse mig fnoskig, men det bryr jag mig inte om... Har du pengarna på dig, Karsten?"

Han undvek hennes troskyldiga blick, då han svarade:

"Jag har dem inte alls." Han anslog en skämtsamt ton. "De tycks ha en gjort en rundtur... från dig till mig och via guldsmeden tillbaka i din kassa."

"Nu förstår jag inte."

Karsten blev mer och mer osäker och för att dölja det fräste han till, nervös av hennes inpass:

"Jag tog av de där pengarna och köpte kedjan... när ingen ägare anmält sig... det tycker jag inte är svårt att fatta."

Lotty liksom sjönk ihop invärtes.

"Det kom så oförberett", sade hon halvhögt, "fast jag borde veta att du gärna arrangerar överraskningar."

"Käraste, låt oss inte ta det så högtidligt", grep Karsten in. Han visste av erfarenhet hur plågsamt seriös Lotty kunde bli, när det var något som misshagade henne. Nu ville han med all makt komma förbi det tråkiga faktum att han burit sig dumt åt.

Men Lotty tillhörde ej det slags kvinnor, som aldrig se felen hos den de älska. Hennes av naturen nyktra känsla gjorde att hon aldrig kunde ge sig oförbehållsamt hän åt kärleken, och därför hade hon kritiken till hands, när Karstens ord och handlingar stodo i strid med varandra.

Det första hon erfor var överraskning, då Karsten gav henne kedjan; här visade han sig ändå mäktig en uppoffring för hennes skull, och det fyllde henne med en djup och stilla glädje. Dock bar det henne som vanligt emot att visa någon översvallande fästmörförtjusning. Det överlät hon åt alla dessa små kvinnohöns, som reservationslöst dyrka det mansämne de av någon slump lyckas komma över.

Däremot gjorde hon honom avbön i sitt hjärta för de gånger hon bedömt honom alltför strängt.

Men när nu sammanhanget kom i dagen, kände hon en stark besvikelse. Hade hon förut haft anledning att gräma sig över Karstens svaga sidor, måste hon inför det nu in-

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks O. 4 36.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr, Linne- och Bomullsväv.

HYPNOS OCH OLYCKLIG KÄRLEK.

DENNA TIDNINGS FRÅGOAVDELNING, som är van vid att ta del av mångahanda hjärte-angelägenheter, fick en dag en fråga från någon "Olycklig och misströstande": "Kan jag genom hypnos av en läkare bli av med dumma tankar, som ibland komma på mig?" Frågan öppnade perspektiv: tänk om det funnes någon behandling, som kunde göra folk fria från alla sina dumma tankar! Men även om man inte går så långt, finns där mycket för själsläkekonsten att göra ändå. Folk förstår inte att sova och inte att vara vakna: det påminner om den där indianstammen, som ännu har en myt om hur en vit stam österifrån kom och lärde dem att sova — förut hade de alltså bara gått där och dråsat och inte fått något ut ur sin slummer.

Den som sett det roliga lustspelet "Femina" har kanske också fått litet intresse för psykopatologien, och säkert skall det roa våra läsare, inte bara hon med de dumma tankarna utan också alla med kloka, att höra vad den bekante nervläkaren d:r Jakob Billström i Stockholm berättar för en av Iduns medarbetare om den moderna psykiska behandlingen.

Till en början berättar d:r Billström för intervjuaren litet om hypnosen, och vi skola strax återge något av det mera säregna: man kan genom hypnos också bota olycklig kärlek! En flicka var förälskad i en som make föga önskvärd man, som till på köpet sökt enlevera henne. Hennes mor kom upp med flickan till d:r B. Flickan erkände: jag vet, det är en dålig man, men jag älskar honom. Hon fick undergå en lindrig hypnos, och som hon hade en liten magåkomma, kombinerades fallet med denna på så sätt, att var gång hon tänkte på den älskade, fick hon — ont i magen. Kärleken gick snart över!

— Överhuvud taget, säger d:r B., beror ju ofta olycklig kärlek på en förväxling mellan känslan och personen: det är sin egen känsla, vederbörande älskar, när hon tror, det är andra personen. Men i den mån den är en patologisk företeelse, kan alltså olycklig kärlek botas. (Men måste inte kärleken över huvud taget, åtminstone i sina mera outrerade former, räknas till det patologiska? frågar här den samvetsgranne intervjuaren. Doktorn meddelar, att på vetenskapens nuvarande stadium har man ännu

D:r Jakob Billström.

ej kommit till ett sådant resultat. Men en liten privat psykoanalys skall, tro vi, övertyga envar om hur det är med den saken...)

— Det ser ut, fortsätter d:r Billström, som om folk efter kriget och kanske också spanska sjukan blivit mer mottagliga än förr för sjukliga rubbningar i känslö- och viljelivet. De ha förlorat de värden, de förut byggt på. Och att döma av patienttillströmningen lida kvinnorna oftare än männen av psykiska och nervösa rubbningar. Naturligt nog: kvinnan har i regel ett mycket mer enerverande arbete, som husmor har hon nästan aldrig en stunds verklig vila, aldrig en verklig paus i sina bekymmer. Rätt ofta ser man numer, hur hon på ett sjukligt sätt tryckes ner av ängslan för att inte vara i stånd att uppfostra sina barn. Och något som läkaren får ofta höra nu, men aldrig hörde förr: föräldrar dra sig för att få barn, därför att "denna tillvaro är kanske inte värd, att man kommer in i den".

Eftersom vi redan i början talte om Iduns frågoavdelning, kunna vi ju kasta en glimt dit igen: det är en hel mängd frögarinnor, som fastän de tycka om sällskap, gripas av en sjuklig ängslan var gång de skola gå bort, som plågas av att de ofta utan orsak rodna eller komma i skälvning o. s. v.

Det är mycket vanligt, säger d:r B. Orsaken ligger i något för dem själva fördolt: en handling eller upplevelse, varav minnet sjunkit ner i det undermedvetnas djup, varifrån det emellertid utlöser denna orimliga verkan. Och botemedlet? Att komma på det klara med sammanhanget, att uttröna den där lilla orsaken i det fördolda och hålla den för ögonen.

Det finns en hel del olika former av psykisk behandling. Det har naturligtvis skrivits stora böcker om dem, men som vi ej äro någon bok, skola vi här bara nämna deras namn. Där är då den lättaste: hypnosen (ett vanligt misstag rörande den, säger d:r B., är att den skulle vara skadlig för viljan — visst inte: man kan t. ex. inte hypnotisera folk med svag vilja, därför att första villkoret för att det skall lyckas, är att patienten kan koncentrera sig; och vidare: man kan ej få folk till att i hypnotiskt tillstånd begå brott eller omoraliska handlingar, som de inte skulle vara i stånd till också i normalt). Andra former: persuasion, associationsterapi, arbetsterapi, regimterapi (införande av ordning under vissa tider — d:r Westerlunds i Enköping system!) o. s. v.

Goda böcker äro ett gott sällskap, säger d:r B., och ett slagord kan verkligen ge styrka. Det händer, att d:r B. ordinerar Albert Engströms Ränningehus för patienter, som lida av samma nervsjuka tillstånd som förf. — ty där få de se, hur han klarat upp det. Strindberg får också ibland göra nytta (rota inte för mycket i ert eget inre!) och Fielding Halls "Ett folks själ" lär människor att handla. Ja, det händer t. o. m. att Schopenhauer får vara så god att ge tröst åt — människor med livsleda.

Apropå "Femina" säger d:r Billström (som ingalunda hyllar Freuds mycket långt drivna drömteori, som ju gett upphov till en ny formlig "drömbok"): "ja, om folk visste vad deras drömmar, förråda om dem, skulle de inte sitta och tala så mycket om dem i sällskap!" — Drömsymboler äro oändligt viktiga, och den som skriver detta, drömde i natt om en läkare, som blev vred över en intervju med honom, hon skrivit ner, och över 200,000 vreda läsarinnor — — — Det måtte väl inte slå in!

E. TH.

träffade säga sig, att han var icke blott en svag karaktär utan en hycklare. Kanske hans kärlek, när allt kom omkring, stod på samma falska grund — var ett komedispel och ingenting annat.

Lotty mindes hur han vid ett tillfälle anförtrott henne sin vurm för teatern. Han dugde inte för kulissernas besynnerliga värld, tänkte hon, men i livet var han en nog så smidig skådespelare, både inför sig själv och andra. Det var inte utan att Lotty låtit duperas sig av hans hjälteapparition, nu hade ögonblicket kommit, då hon mötte honom bakom scenen och såg paraddräkten falla av honom. — —

De hade gjort en ganska lång promenad i den dimmiga höstkvällen, medan händelsen med de två hundra kronorna redde upp. Nu stodo de utanför Lottys port. Karsten räckte henne handen. Hon tog den, men utan den fasta tryckning, som han så väl kände till.

Han förstod att hon var ond; han hade inte uppfört sig som en gentleman och därför var det alldeles i sin ordning att han fick svida för det. Han ämnade heller inte beklaga sig. De femtio kronor, som ännu fattades för att utjämna balansen, skulle hon få igen nästa dag.

Lotty sade att det räknade hon på, vilket gav en stöt i Karsten, ty han hade icke väntat att hon skulle taga honom så strängt efter bokstaven. Sannerligen han visste var han i en hast skulle uppbringa den felande summan.

"Men kedjan behöver du inte köpa tillbaka", tillade hon med en biton av ironi, som dock undgick Karsten. "Nu tycker jag den är smaklös."

Det lättade situationen betydligt. Han blev återigen den kække, flotte Karsten, som jonglerade med vackra ord och runda löften. Lotty hade fullkomligt rätt: den där halskedjan var då ingenting vidare, det hade han tyckt hela tiden. Hon skulle minsann få ersättning i ett dyrbarare smycke — längre fram.

"Bara ett smycke... Nog kunde du väl lägga till ett litet slott medan du är i farten", tillfogade hon med sin ömmaste röst.

Jaså, hon skämtade, den lilla älskade ungen... Nå, då var allt förlåtet och hon betraktade honom åter med kärlekens ögon, dessa ögon, inför vilka även den skröplige och felande återfår sitt renommé. Han försäkrade att han ville bära henne på händerna och att han skulle sätta som sitt livs mål att uppfylla varje hennes önskan.

Lotty blev plötsligt strängt allvarlig.

"Kommer du nu med dina stora ord igen, Karsten. Det skulle du akta dig för... du blir så liten av dem."

Karsten gjorde en missnöjd kastning med huvudet.

"Vad du jämt ställer dig överlägsen", sade han. "Snart får jag väl utbedja mig som en nåd att gå i ditt sällskap."

"Ja, om du inte uppför dig bättre än i dag, är jag rädd att det inte ens hjälper att be... Och nu god natt, Karsten."

"God natt, Lotty... Vänta, gå inte än... Först ska du ta min ed... Jag svär heligt..."

"Frammakare!" utbrast Lotty häftigt, gav honom en föraktlig blick och försvann genom porten, som hon slog igen så att det dånade i huset.

Karsten stod kvar några ögonblick en smula stukad och ganska förgad, sedan gick han gatan framåt i det han tänkte:

"Det är allt en skön sak att det existerar långa förlovningar och bostadsbrist, då hinner man reflektera... och rädsla sig undan i tid, om det visar sig nödvändigt."

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessert-
choklader. Högfina kvalitéter.
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö

Pröva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

MINA LEVNADS MINNEN.

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

VAD SOM FÖRVÅNAR MIG, ÄR DEN omständigheten, att medan jag i minsta detalj kommer ihåg Uppsalas många andra professorers yttre, har jag alldeles glömt huru professor Ångström såg ut. Jag har inte det svagaste minne därav. Detta bevisar att en människas *själ* är hennes verkliga jag. Totalintrycket av en persons andliga egenskaper och karaktär förblir levande och starkt, fastän man inte längre kommer ihåg den yttre formen med dess tillfälliga drag. — Av de flesta människor känner man ju blott den yttre företeelsen, och kan också därför blott uppnå att ge en ytlig framställning av dem. Vår dåvarande ärkebiskop, Sundberg, kände jag sålunda blott flyktigt. Han var en ståtlig man, lång och välväxt med små, kloka ögon och ett satiriskt drag omkring munnen. I hela sitt uppträdande hade han mera av en högt uppsatt militär än av en andens man. Han hade mycket små händer, med vilka han gärna strök sig över kinderna eller rättade på halsduken och peruken.

Det ansågs höra till en professors plikter att åtminstone en gång om året se ärkebiskopen och hans fru på supé, och tiden valdes gärna efter Distingsmarknaden, då man hade köpt fågel. Vid denna tidpunkt blev det den stackars ärkebiskopens sorgliga plikt att mottaga inbjudningar till de flesta professorshus i tur och ordning. Det måtte ha varit en verklig plåga att infinna sig hos alla dessa familjer, där han hade att vara tillsammans med samma sällskap, äta samma mat och deltaga i samma sorts sällskapsnöjen, vilka voro

lika med o. Lyckligtvis tyckte ärkebiskopen om kortspel, och efter en liten introduktion av trögt samtal framsattes spelbord och kortlek, och de respektive värdinnorna andades lättare i medvetandet om att nu var ärkebiskopen sysselsatt. Eftersom vi aldrig ägde en kortlek i huset, blev en sådan lånad och ett par kortspelare herrar inviterades som ärkebiskopens medspelare.

Mycket roligare voro de stora balerna som gavs i ärkebiskopshuset. De rymliga salarna voro fulla av folk, och ungdomen dansade av hjärtans lust. En trappa upp var supén serverad, och ärkebiskopen stod själv och kommanderade som en general för att anvisa de olika personerna rummet där de skulle intaga supén. Där fanns det allra heligaste, där blott kungliga personer, om sådana voro på besök, och Uppsalas förnämsta honoratiories fingo tillträde, en annan salong för vanliga dödliga och en större sal för ungdomen. Om inte gästerna genast uppfattade ärkebiskopens högt uttalade order, utan begåvo sig på irrvägar till något orätt rum, kunde det väl hända, att de fingo en och annan kraftig svordom slungad efter sig, — dock i bästa välmening, ty ärkebiskopen var alltid en älskvärd värd. Dock önskade han, att allt skulle gå precis och ordentligt till, och var balens slut utsatt till klockan ett, så skulle det också vara klockan ett, och om den unga herrn som anförde dansen försökte att insmyga ännu en liten extradans efter den bestämda tiden, då såg ärkebiskopen inte mild ut och den brottslige hade att vänta sig en duktig skrupens för sitt uppstudsiga uppförande.

Ärkebiskopen var bekant för att kunna av-

färda folk, som kom och klagade hos honom, på ett kärvt och humoristiskt sätt. Så talade man t. ex. om en präst från landsbygden, som hos ärkebiskopen jämrade sig över sina sockenbor, vilka hade gjort anmärkning på att han åkte med tandem-spann. — "Liksom det inte kunde vara precis det samma, om jag spänner mina hästar bredvid varandra eller den ena bakom den andra?" anmärkte prästen.

"Jag vet dock inte — jag vet dock inte", svarade ärkebiskopen och strök sig om hakan med sin lilla, smala hand, "det är dock inte alldeles det samma om jag, när jag står framför högaltaret håller mina händer så här" — han höll dem hopknäppta framför ansiktet — "eller så här!" han lät ena handen glida ut och räckte lång näsa.

Emot mig var ärkebiskopen alltid älskvärdheten själv, vilket var mycket snällt, eftersom jag aldrig gick i kyrkan. Jag frös så genomgående vid alla gudstjänster — mest andligt — att jag, efter de första åren jag var i Uppsala, alldeles höll mig borta därifrån. Också var ärkebiskopen den första, som upplyste mig om påvens ofelbarhet och lärde mig, att den inte gäller hans person, men hans ämbete.

Strax före middagen kunde man hästan alltid möta ärkebiskopen, som var ute och vandrade vid ån, omgiven av sin stab av präster. Dessutom befann sig gärna i hans sällskap major Upmark, en äldre, ogift herre, med grått hår och ett ståtligt yttre. Han hade nog varit en skönhet i sina yngre dar och kastade ännu mörkande blickar omkring sig från sina svarta ögon. Bland alla dessa herrar, av vilka de minsta försökte att ödmjukt hålla

I Smärtornas hus. Av Maj Hirdman.

Vi möttes en fasans natt i Smärtornas stora hus.

*En rullbår stötte mot min . . . Vid nattlampors bleka ljus
i en sällsam sekund våra öden vi såg
där i brännande plåga på båren vi låg.*

*Och vi tänkte och visste att en av oss skulle dö.
Vid våra fötter plötsligt stod en ängel vit som snö.
I den ena handen en lysande lilja han bar,
i den andra en döds skulla var . . .*

*Och vi glömde för synen det sjuka blodets brand,
vi sträckte båda mot ängeln i vädjan vår skälvanande hand.
Och han fattade hennes, men mig gick han förbi . . .
Då ekade genom huset ett fasans ångestskri.*

*Ett fasans skri som skakade huset i dess grund.
Och sedan blev det så stilla som i en helig stund.
Och hon såg på mig och sade i skakande gråt:
»Det är jag som skall följa den snövita ängeln åt.*

*Därhemma var det så tyst under många och långa år;
aldrig små barnafötter på mattan satte sitt spår.
Men nu stå blommor i skälarna, nu är det pyntat till fest.
Och nu tar en annan kvinna det jag har älskat mest . . .»*

Och inte ett ord jag kunde svara henne till tröst.

*Man kom och skilde oss åt, men jag hörde hennes röst
och hörde födandets plåga åter ta henne fatt,
hon ropade i vända den hela, förfärliga natt.*

*Hon ropade av färor som aldrig en man har känt,
hon vred sig som under henne helvetets eld man tänt.
Och hennes rop de trängde brännande in i var själ,
i nattens mörker mången bad till Gud för hennes väl.*

*Mången låg i skakande gråt och bad till Gud en bön . . .
Och i gryningens timme sov hon, befriad och skön.
Hon låg där så vit och stilla, och barnet höll hon i famn
så innerligt och varligt. Då voro båda i hamn . . .*

*Och mannen stod där bredvid deras bädd. Han sade icke ett ord,
men han hade de vildaste ögon jag sett på denna jord.
Han stod där högrest och trotsig. I handen höll han en ros.
Han lade den vid den lilles kind och gick sedan tyst sin kos.*

*Och tysta vi voro. Och solen steg högt över Smärtornas hus.
Då kommo de och buro bort de tvänne utbrunna ljus.
Men samma afton en annan vred sig på rullbårens såg,
andra öden, men samma kval brännande över oss låg.*

ELEGANT

KEMISKT TVÄTTAD OCH PRESSAD BLIR EDER
KOSTYM, KLÄDNING, KAPPA ELLER ÖVERROCK
OM DENSAMMA INSÄNDES TILL

ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT- & FÄRGERI A.-B. :: GÖTEBORG

I VARJE HEM

bör finnas

IDUNS KOKBOK

En djurskyddsvän.

skritt med ärkebiskopen, räckte denne högt över de andra och gick som en anförare för en militärtrupp. —

En av de märkligaste människor jag har lärt känna under hela mitt liv var doktor Johan Waldenström. Inte är det ju alltid de mest betydande personligheterna vars minne lever längst. Oftast är det ju en människas gärning, antingen det är på det vetenskapliga, konstnärliga eller praktiska området, som bär namnet till eftervärlden. Och dock finner jag det ordet innehålla en stor sanning som säger: Det beror inte på vad en människa säger, inte heller på vad en människa gör, men det beror på vad en människa är. Efter vad jag vet, har d:r Waldenström inte genom någon ny medicinsk upptäckt eller något vetenskapligt uttalande gjort sig särskilt bemärkt, men han var för sin samtid en läkare utan like och utövade genom sin person ett oberäkneligt inflytande på den mängd av människor med vilka han kom i beröring. Han dog ung, hade just fyllt fyrtio år, och blev begravnen på den dagen han skulle ha blivit installerad som professor.

Vårt första sammanträffande var ganska avgörande.

Jag väntade var dag mitt femte barn. Det var 1870, och jag var ensam. Min man hade ett par dar förut begivit sig på en längre lustfärd med en kamrat, och de två jungfrur jag då för tiden hade, önskade gå på dans till Polacksbacken. Eftersom det är mig omöjligt att *fordra* en uppoffring, lät jag dem gå och hade blott en liten springflicka till mitt förfogande, utom frun som kallats till min hjälp.

Vendela Runqvist.

VÅRA STUMMA vänner djuren borde, ifall de äga reflexionsförmåga, nog ej ha vidare höga tankar om oss människor. Vårt oförstående eller vår grymhet inför deras önsningar och lidanden borde inge dem en känsla av förakt, när de inte frukta oss som tyranner.

A andra sidan stå inte alla av oss på djurens svarta lista. De ha också sina tillgivna bland människorna, dessa människor som sluta sig samman i välbehövt djurskyddssyfte och göra ett kall av arbetet för djurens försvar.

Dit hör fröken Vendela Runqvist, den populära djurskyddsinspektisen hos Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd. Fröken R., som i dagarna fyllt 70 år, är dotter till kyrkoherden August Runqvist i Otterstads församling. Redan genom sin uppfostran vorden en varm djurvän ägnade hon sig efter faderns död åt jordbruk och förvärvade därunder praktisk erfarenhet i djurskötsel. En särskild insats till djurskyddets befrämjande har hon gjort genom en hela landet omfattande föreläsningsverksamhet, varvid hon särskilt sökt vinna det uppväxande släktet för sina strävanden. Också har hennes energiska arbete burit rik frukt.

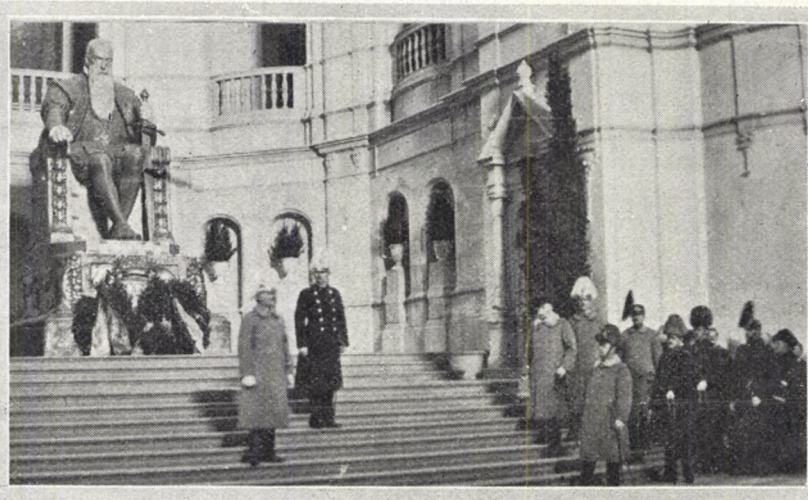
Den ljusa juninatten skred fram, och jag var mycket sjuk. "Frun", som väl mycket älskade starka drycker, föll i sömn gång på gång, men bestämde sig dock till slut att låta flickungen springa efter vår doktor, som den tiden

var d:r Björnström. Mitt i mitt elände fick jag lov att skratta. Över oss en trappa upp bodde en student i vår forna lägenhet. Fram på morgonsidan kom han hem, och jag hörde hur han blev stående lyssnande ovanför mitt rum. Då jag gång på gång upphävde vilda skrik, störtade han huvudstupa ner för traporna, antagligen i den förmodan att någon blev mördad. — Flickan blev länge borta. D:r Björnström hade varit bortrest, och professor Glas, till vilken man hade hänvisat henne, hade åter visat henne till d:r Waldenström. Då solen äntligen gick upp, kom d:r Waldenström, men då var min lille gosse född.

Det var vid soluppgången han kom till mig första gången, och varje gång han sedan inträdde genom min dörr, hade jag en känsla av att solen gick upp. I svåra sjukdomar har hans närvaro alltid verkat på mig som ljus och förhoppning. Man tänkte när han inträdde: "Allt vad i mänsklig makt står att göra, blir nu gjort."

Något i hela hans gestalt och väsen gav ett intryck av glädje och mod, vartill jag aldrig har träffat maken. Han gick rak och höll ofta ena handen instucken i bröstet på rocken. Nästan alltid hade han ett litet leende på munnen, men inte ett torrt, konventionellt leende, utan ett ljusst, segerrikt leende, som verkade utsägligt uppmuntrande. Blicken var observerande men hade på samma gång ett så vänligt och deltagande uttryck, att alla, stora och små, kände sig dragna till honom, vissa att hos honom få förståelse och medkänsla.

(Forts.)

Från Gustaf Vasa-minnets firande i Stockholm. T. v.: Militärparaden utanför Nordiska Museet. T. h.: Framför Gustaf Vasa-statyn i museet: chefen för Svea Livgarde talar.

Stockholms skolbarn deltog allmänt i minnets firande. Här ser man t. v. en skara under musik på väg till Klara kyrka och t. h. ett moment under högtidligheten i kyrkan.

IDUNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

... "VI LÄMNA NU DENNA SKOLA, där vi tillbragt de skönaste åren av vårt liv, där vi framlevat vår barndom och ungdom i sällskap med kära vänner, under allvarliga studier, som skulle bilda vår intelligens efter idealet för all uppfostran. Vi lämna denna anstalt, där vi ha haft så roligt och lärt oss så mycket, det hus, som varit vittne till våra lekar, våra duster med vetenskapen och våra drömmar. Det är, som om vår barndomstid nu vore till ända..."

Nu grät Carolina Pentasuglia tyst men bitert, som om hennes hjärta ville brista.

... "som om vår glada ungdom försvunne i fjärran och ett liv fullt av tunga plikter låge framför oss. Vi våga icke se framtiden i ögonen, vi önska, att vi kunde förlänga denna sista dag i skolan, vi skulle vilja ropa till förestånderskan och lärarne: "Varför jagen I oss bort? Vi voro så lyckliga här! O, behållen oss kvar här hos er!"

Lucia kunde knappast fortsätta läsningen; hennes röst hade blivit hes, snyftningar kvävde orden, och ögonen bländades av tårar. Hon torkade sina kinder och ögon med näsduken och fortsatte med ansträngning:

"Men det är en grym lag, som råder över människornas barn. Lära känna varandra, älska varandra, skiljas... alltid måste man slita sig ifrån dem, med vilka man skulle kunna leva lyckliga. Nåväl, vi samla våra minnen, vi genomtänka i dag det liv vi framlevat och allt gott vi åtnjutit av edra lärdomar, av er aldrig tröttnande, överseende kärlek. Vi väl-

signa och tacka er, herr Galimbesti, för vad ni gjort för oss. Ni skall bliva det ljusaste minne vi föra med oss ut i livets strid, ett vänligt ljus i det tjocka mörker, som kanske väntar oss. Om vi någonsin ha vållat er sorg, så förlåt oss. Det bedja vi er i denna stund av kval, på vilken vi visserligen varit beredda, men som likväl fyller oss med bedrövelse. Kom ihåg oss utan agg..."

Hon sjönk ner på bänken utmattad och brast ut i en ström av tårar. Brevet hade fallit ur hennes hand. Cherubina Friscia steg upp, gick flegmatiskt över rummet, tog brevet, stack in det i kuvertet och lade det på lärarens skrivbord. Nästan alla gråto, gripna av en barnslig förtvivlan, uppskakade av alla dessa avskedsfraser, bedrövade över skilsmässan, rädda för den värld, vari de nu skulle kastas ut, ja, rädda för allting.

Artemisia Minichini ville visa sig duktig; hon bet sig i läpparna, blinkade, bemödade sig förgäves att svälja tårarna, men rodnaden förrådde vilka ansträngningar hon gjorde. Giulia Pezzali, en av de små, lade armarna framför sig på bänken, gömde ansiktet mot dem som ett litet barn och jämrade sig tyst, som om någon hade gjort henne illa. Den köttiga, vita skönheten Giovanna Cascacalenda var alldeles utom sig; hennes stora svarta ögon fördunklades av tårar. Caterina Spaccapietra satt där med torra och heta ögon, men drog en djup suck då och då.

Vid den första snyftning, som hade avbrutit läsningen, hade herr Galimbesti ryckt till och spetsat öronen som efter ett välbekant ljud.

Han grät icke. Men inför dessa liksom av en stormvind nedböjda huvud och detta häftiga utbrott av gråt föreföll han ännu mera plågad och olycklig än vanligt.

"Seså", sade han, "gråt inte..."

Några ansikten lyftes upp, badande i tårar.

"Gråt inte. Vid er ålder gråter man inte. Den tiden kommer nog, men sent, mycket sent, det är mitt hopp. I dag, då I skolen lämna denna uppfostringsanstalt, där ni tillbragt så stor del av ert liv, åren I djupt bedrövade. I morgon skall glädjen utplåna denna smärta. Livet består av sådana växlingar. Och livet skall ej falla sig tungt för er, om I gån det till mötes med tro och med mod. Jag har lärt er vad jag visste, och jag har sökt förhjälpa er till att i människoslåktets öden finna ett rättesnöre för era egna handlingar. Varför tacken I mig? Jag har blott hunnit utträtta föga. Men om I viljen tacka mig, så ber jag er göra det genom att vara goda och det på mänskligt, kvinnligt sätt. Kommen ihåg, den, som har sagt er detta, kommen ihåg..."

Nu var det *hans* röst, som svek, *hans* händer, som skälvde. De unga flickorna hade åter kastat sig framstupa över bänkarna i ett nytt anfall av gråt. Ett ögonblick stod han orörlig uppe på katedern och betraktade dessa nedböjda huvud, dessa bakom näsduken gömda ansikten, dessa krampaktigt skälvande unga kroppar, sedan gick han långsamt ner, skrev ett enda ord med krita på tavlan och gick tyst bort med en böjning på huvudet för Friscia.

(Forts. sid. 118.)

SPALTEN OM BÖCKERNA.

DET TJUGONDE ÅRHUNDRADETS stockholmare bli gärna romantiska, då talet faller på deras stad och dess historiska förlutna. Antingen de tillhöra den åldersklass, vars barn- och ungdom äro knutna vid gamla Stockholm eller de räkna sig till en yngre grupp, som endast ur böckerna skapar sig föreställning om det liv som levdes här i längst förlutna tid — erinringen framtrölar i varje fall ett stämningsskimmer, som gör forna dagars Stockholm till en stad så borgerligt angenäm och så idylliskt vacker, att dess nutida storstadsansikte blir osympatiskt vid jämförelsen.

Och ändå är det tvivel underkastat, om vi ville finna oss i de vanor, den miljö och den atmosfär som bildade gamla Stockholm. Avståndet förskönar, som man vet, och det är därför behagligt att i den lätta samfärdselns, de fina gatornas och de bekväma våningarnas Stockholm läsa om våra förfäders hem i de låga husen med deras stora grönskande tomter gömda bakom lutande plank, läsa om bekmörka, knaggliga gator, över vilka invånarne fingo ta sig fram med lykter i händerna, när vintern var som kulnast, om hemtrevliga utvårdshus, människornas enkelhet, livets lugna, jämna gång, så skarpt motsatt nutidens heta åvlan.

Det ger nerverna ro och sinnet för det romantiska näring, då de gamla stadskvarteren på Norr och Ladugårdlandet avslöjas för läsaren och han ser och hör de hederliga borgarna i deras dagliga id med allt vad de hade av humor och trygg självkänsla.

Dock, om man bad honom svara med handen på hjärtat huruvida han ville ha det tidsskedet tillbaka med alla dess behag och obehag, skulle han nog be att få behålla den period han lever i, övertygad

som han vore att i likhet med etatsrådet i "Lyckans galoscher" känna sig alldeles bortkommen i den gamla goda tiden.

Men som sagt det blir alltid ett odelat nöje att i berättelsens eller minnesteckningens form se det förlutnas Stockholm återuppså.

Det nyaste bidraget till litteraturen om vår huvudstad heter "Två gamla Stockholmares anteckningar av Nils och Edvard Selander." Som bekant tillhöra författarna våra mera populära huvudstadspersonligheter, den förre överste och kamrerare vid Dramatiska teatern, den senare medicine doktor.

Söner till dåvarande professorn i astronomi Nils Haqvin Selander och Mathilde Neijher, en lika vacker som fint bildad och älskvärd kvinna, växte de båda gossarne Selander upp i ett hem, präglad av ordning och trevnad, men från vilket all lyx, enligt deras eget uttalande, var bannlyst.

Professorsfamiljen bodde i själva observatoriebyggnaden, från vars fönster hela det norra Stockholm syntes som en stor idyll. Där rotfästes hos gossarne kärleken till deras födelsestad, inom vars gränser de framlevde ett barn- och ungdomsliv, ystert och ej alltid fritt från hårdhänta utbrott, ty Selanderarna voro ett par kärnfriska stockholmspojkar, men också ett liv av fruktbarande studier som jämte den kroppsliga härdeningen, gjorde dem till kraftkarlar, när de voro färdiga.

Skildringen av föräldrahemmet ger en vacker bild av gammalt svenskt familjeliv med professorsskan Selanders präktiga husmodersgestalt som mittpunkt och skaran av verkliga trotjänare — något för vår tid ofattbart — som staffage. Ett kapitel är ägnat umgängelivet, där en hel del dåtida cele-

briteter ur vetenskapliga, militära och teologiska kretsar passera revy.

I kapitlet "Skolan" får läsaren tillfälle att göra överraskande jämförelser mellan undervisningsväsendet i Stockholm för och nu. Det gamla Stockholms lyceum med dess avhållne rektor "gubben Bohman", dess många förträffliga läraroriginal, dess ohygieniska lokaliteter och skojfriska kamratliv, skildras så levande som om man läste stycken ur August Blanches liknande stockholmsbilder. Och vill man ha vägledning i norra Stockholms topografi på 1850-talet, kan man näppeligen finna mera hemmastadda ciceroer än de båda författarna, som på ett alltigenom intressant sätt ge en rundmålning av gamla gårdar, gator och kvarter, omflutna av historiens ljus, och nu förintade av den framstormande nya tiden. Dit hör också det orienterande kapitlet "Restauranter och krogar" med alla dess lustiga smådrag från livet inom lokalerna, som voro lika enkla och trevliga till sin inredning som våra moderna guldkrogar äro utsmyckade. Efter ett kapitel om Karlberg avslutas boken med en karta, utvisande hur norra Stockholm tedde sig för 70 år sedan och nu. En jämförelse ger vid handen att denna del av staden mer än fördubbats till sin utsträckning.

Allt som allt utgör Två gamla stockholmares anteckningar ett välkommet bidrag till Stockholms historia. De livfulla skildringarna, besjälade av den äkta huvudstadsbons kärlek till sin stad, prydes med en rikedom av vyer, omsorgsfullt tecknade av artisten Hilding Nyman, samt porträtt. Förläggare: P. A. Norstedt & Söner.

E. H-N.

DE KÄRA SMÅ INFÖR KAMERAAN.

Ulla
Brunius
(Aug. Brunius' dotter).

Märtha Zellerström
(Red. Hasse Zellerströms dotter).

Johan och Anna-Stina Müllern-Aspegren (D:r A:s barn).

NÄR VI PÅ DESSA SIDOR PRESENTERA för våra läsare en hel rad barn, så är det ingalunda för deras familjenamns skull — ett barn har ju i själva verket inget annat namn än sitt Ulla eller Elsa eller Olle, och det finns de, för vilka det kan bli svårt nog att så att säga växa fatt familjenamnet. Vi vilja helt enkelt visa en del ansikten, som säga något både om barnet och om barnporträttören. Samtliga porträtt (förutom det av den lilla engelska lady, som sitter där så lillgammalt förnäm, som hade hon redan väl reda på sitt "daughter of" och "sister of earl" så och så — och det *har* hon säkert också) äro kamerabilder av doktor *Henry Buerger Goodwin* som haft den stora älskvärdheten ställa dem till vårt förfogande. Och de visa, med samma undantag, skandinaviska barn. Ett par ha litet svensktfinskt och norskt blod i sig jämte det svenska, och så är där en liten danska — dottern till danske ministern i Stockholm Zahle och hans charmanta fru, som tidigare var en av förgrundsdamerna i Köpenhamns societetsliv. Ja, och så ha vi ju på första sidan i numret en ung ryska: Katja Krassin, dotter till den så mycket omtalade handelsministern i den bolsjevikiska regeringen och hans fru. Fru Krassin har nu i väl bortåt ett år bott med sina två halv vuxna döttrar i Stockholm, i ett pensionat vid Karlaplan, medan hennes man varit här och där på sina resor. Döttrarna gå i skola här och tala god svenska. Av sin moder, som är mycket vacker, ha de ärvt sin egenartade, litet melankoliska ryska skönhet.

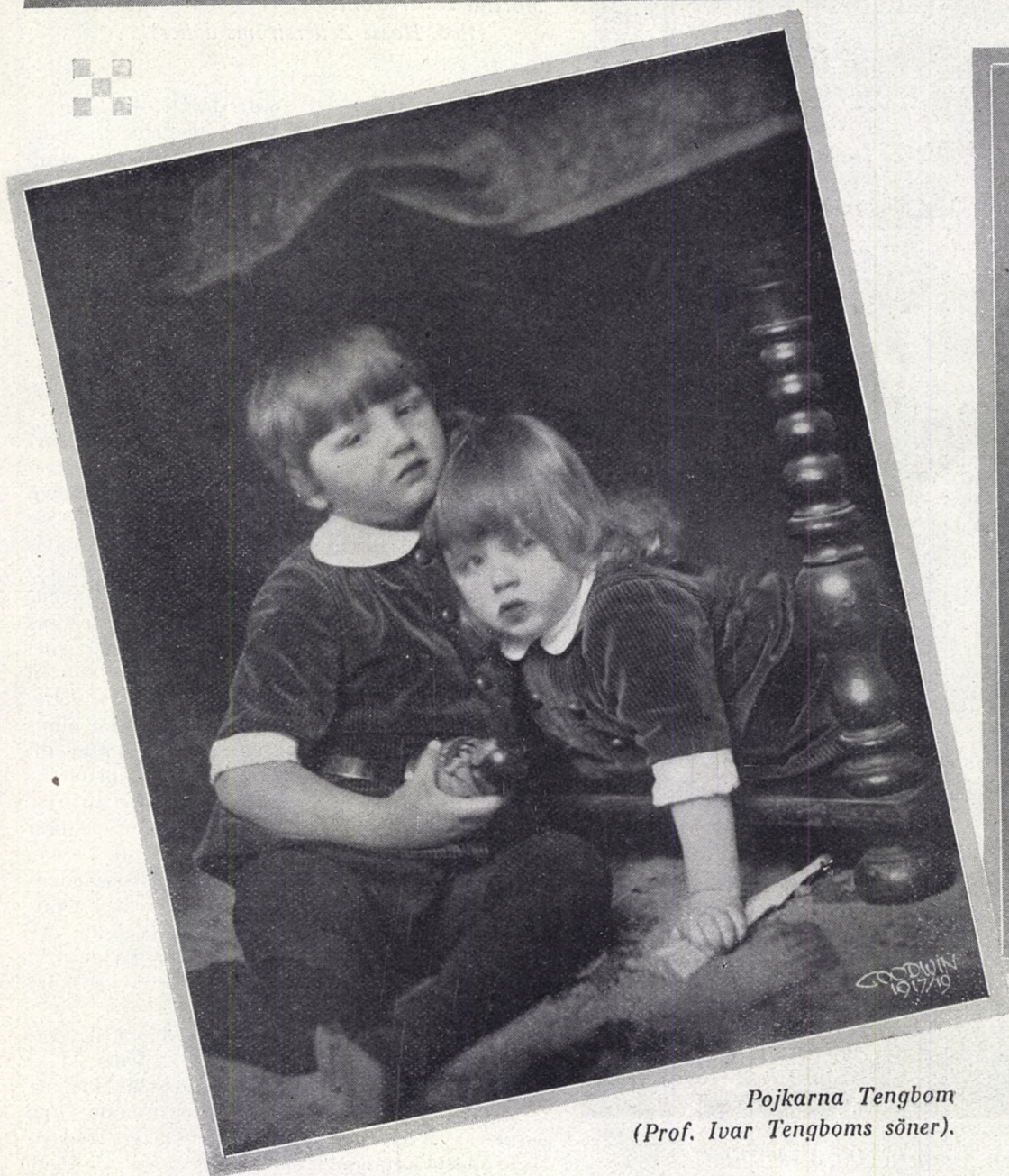
Men det var inte om barnen själva, det var om barnporträttet vi skulle tala. Den tid är för länge sedan förbi, då man avbildade någon av de kära små i en förtjusande, som man tyckte "naiv" ställning, utan en tråd på kroppen sittande i en emmastol och som en

*Brita Zahle
(danske ministerns
dotter)*

En liten engelsk lady.

*Pojkarna Tengbom
(Prof. Ivar Tengboms söner).*

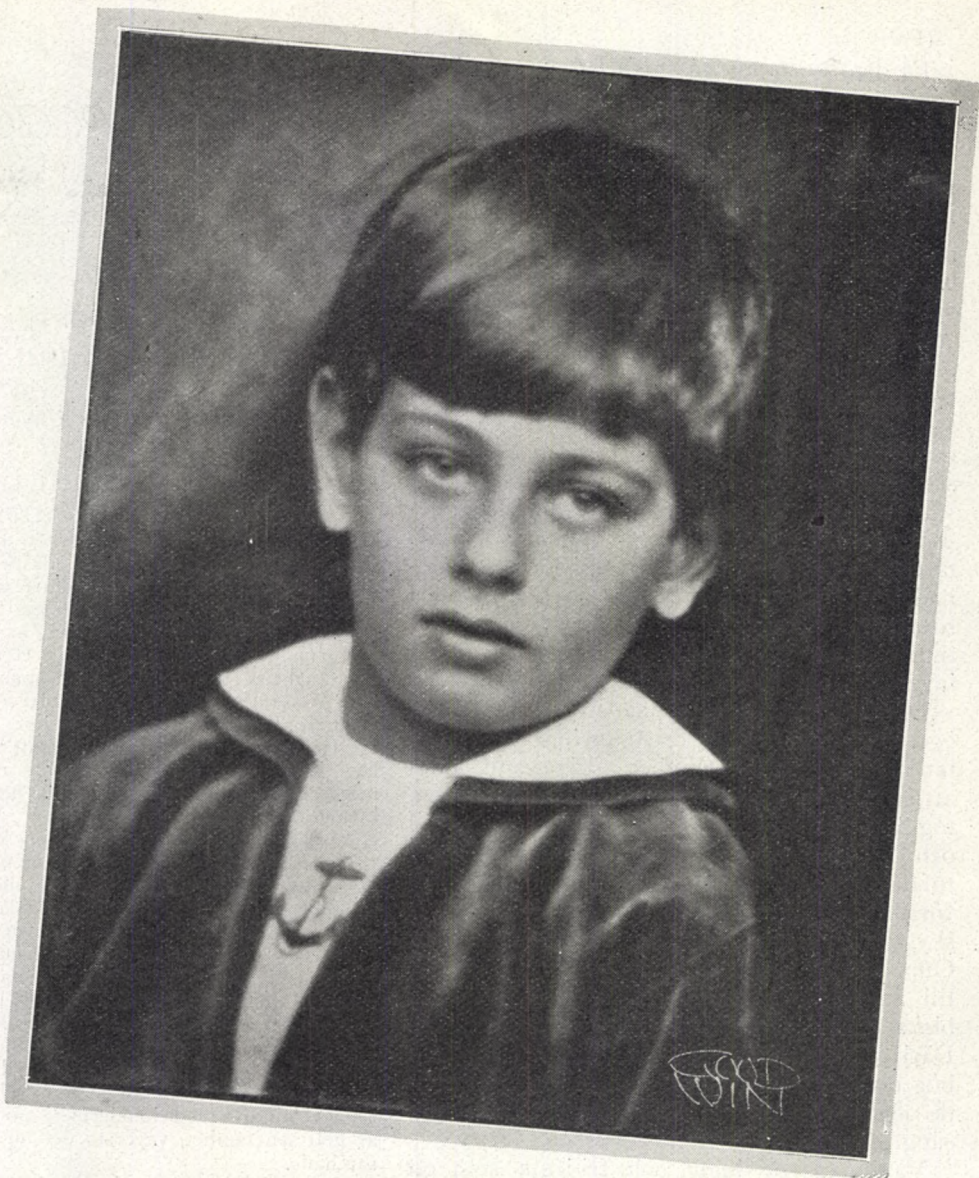

Lilla Fröken Palme (från Finland).

Flickorna Bergsten (Arkitekt Karl Bergstens döttrar).

Kaj Bonnier (Bokförl. Tor Bonniers son).

liten Buddha högtidligt hållande i sin stortå. Vår tids avancerade barn skulle knappast ens själva tillåta något sådant. Men låt oss höra vad d:r Goodwin själv säger om barnporträttering.

— Man bör inte smickra barn, yttrar d:r Goodwin. Allra minst i bild. Och jag vill inte ens smickra dem i ord, när ni nu ber mig säga något med anledning av denna lilla axplöckning ur mina portföljer. De små barbarerna spilla mycket av konstnärens tid, arbetskraft och material och kuva all ens intentionsglädje, tills man slutligen måste nöja sig med vad det råkar bli av en icke alltid och enbart "lycklig" slump. Barnporträttering är just den del av porträttering i allmänhet där folk tror att kameran har mest att säga till sitt försvar. Jag har funnit motsatsen, och särskilt opponerar jag mig mot det fåfänga talet om den psykologiska blicken, det psykologiska ögonblicket och den store psykologen. Vad det framför allt kommer an på, är förståelse för det *fysiskt* livskraftiga, för det animala, friska, för formen och för skönheten i den friska formen, i en för släktet lovande fysik. Ingen mor med sunda instinkter nöjer sig med en bild av sitt barn, som inte först av allt siktar på det unga, friska, levande, lovande. Ytterst få barnporträtt, och ännu färre fotografiska sådana, stå sig inför denna modershjärtats träffsäkra kritik.

*

Samtliga porträtt på dessa sidor och den föregående, utom "En liten engelsk lady", äro kamerabilder av Goodwin.

Tove Ræstad
(från Norge, dotter till
professor Ræstad gift
med Märtha Stjernstedt.

(Forts. fr. sid. 114.)

På den svarta tavlan stod med stora, osäkra bokstäver det enda ordet: Farväl.

Borta i den ena ändan av sovrummet brann en enda fladdrande gaslåga, som belyste de vita bäddar, där de trefärgade sovo den sista natten i skolan. Först sent på natten hade det blivit slut på de tysta samtalen, avbrutna av suckar, melankoliska reflexioner och beklaganden. De hade gärna velat vaka hela natten i sin uppjagade sorgsna stämning, men tröttheten hade varit starkare än denna föresats. Deras fysik stod ej ut längre, och sömnen överväldigade dessa trötta sinnen, överansträngda av gråt. Man hörde ett och annat småktande: god natt! Den flämtande andedräkten blev efterhand regelbundnare och lättare, och de djupa suckarna upphörde. Tystnad och frid vilade över de trefärgades sovrum. Den stora klockan slog, timme efter timme, men de ungdomliga drömmarna visste ingenting om tiden.

Då klockan slog tu, öppnade Lucia Altimare ögonen. Hon hade icke sovit, hon hade väntat med sjudande otålighet. Långsamt, utan att göra något buller, utan att stiga ur sängen, tog hon sina kläder på stolen, som stod bredvid och klädde sig; hon stack in sina bara fötter i tofflorna och steg ur sängen. Hon smög sig försiktigt fram som en skugga och kastade skygga sidoblickar på kamraterna sängar. Oupphörligt vände hon sig om och såg bort till ändan av salen, där Cherubina Friscias bleka och vissnade ansikte vilade på kudden. Därifrån hotade faran. Äntligen kom hon hög och vit som ett spöke med hemskt lysande ögon, fram till Caterina Spaccapietras säng.

Väninnan sov lugnt och fridfullt som ett barn, med jämna andetag. Lucia höjde sig ner till hennes öra och viskade:

"Caterina! Caterina!"

Denna öppnade förskräckt ögonen, men kvävde sitt utrop, då Lucia Altimare gav henne ett tecken att tiga. Hon såg på henne, frågande och förundrad.

"Om du håller av mig, Caterina, så kläd dig och kom med."

(Forts.)

Iduns

Iduns
Hjälpredda

JANUARI 1921.

INNEHÅLL: Sparsamhet. — Äkta kastanjer. — Den bildade flickan i köket. — Hängväxter i boningsrum. — Skötsel av julkaktus. — Några efterrätter.

SPARSAMHET.

UNDER DE SNART FÖRFLUTNA SEX ÄREN har i våra gamla kulturländer ett oavlatligt undervisningsarbete ägt rum. Nu måste återuppbyggnaden börja. Och det materiel som framför allt behövs härför är arbete och sparsamhet. I detta restaureringsarbete ha alla att ta del, härvidlag är ingen för ringa och ingen för hög. Hemkvinnan har i detta arbete en icke obetydlig uppgift. Stora värden passera genom hennes händer; det är hon som "står för" de flesta om också inte alltid de största utgifterna i ett hem och på det sätt varpå hon handhar dessa utgifter beror till icke ringa grad hemmets ekonomi. Och de enskilda hemmens ekonomi influerar i sin tur på landets.

Att spara rätt är en konst, en konst för vilken fordras begåvning, men som också kräver arbete och eftertanke. Det gäller att hålla den rätta medelvägen. Drives sparsamheten så långt att den blir snålhet, så slår den ej sällan över i sin starkaste kontrast — i slöseriet. Det är nämligen ej nog att spara pengar och pengars direkta värde — man måste också spara tid och kraft och hälsa. Vid sparsamheten är den lugna, säkra beräkningen det viktigaste. En på måfå gjord utgift är sällan klok. Husmödrarne böra arbeta mera med sina hjärnor än i allmänhet hittills skett — hon behöver då kanske arbeta mindre med händerna. God beräkning det är god sparsamhet, vare sig det nu gäller hem eller samhälle.

I. N—y.

ÄKTA KASTANJER.

Kastanjen är utan allt tvivel ett av mänsklighetens äldsta födoämnen. Den grekiska författaren Xenofon säger att kastanjen var det gamla perserfolkets egentliga föda och detta gäller en tid mer än tusen år avlägsen från vår egen. Ännu i den dag som är har kastanjen betydelse av folknäring för stora delar av Sydeuropa. Hos oss har den endast betydelse av delikatess och torde väl knappt kunna få annat. Men det vore att önska, att man mera allmänt insåge vilket stort värde kastanjen har och

hur överlägsen den är en hel del andra delikatesser. Huvudbeståndsdelen (69 %) är stärkelse, men där finnes också äggvitämne (10 %) samt något fett.

De största och till smaken finaste kastanjerna få vi från Italien; de franska äro också goda men mindre. Goda kastanjer skola ha slätt och glänsande skal och kännas tunga. Köper man något större kvantiteter, så böra de förvaras på torrt svalt ställe, och eventuellt skadade exemplar omedelbart rensas bort.

I. N—y.

Det vanligaste och mest omtäckta sättet att använda kastanjer, är att helt enkelt rosta dem, och sedan servera dem med rört smör. Man skär då först ett kors i kastanjernas spetsiga ända och lägger ned dem i grovt salt i en stekpanna eller stekgryta. Denna sättes över elden, och alltsammans omröres med en träspade eller träsked, ända tills skalen lossna. Det brukar dra' om ungefär en halv timma, innan kastanjerna bli färdiga, om de tillagas på detta sätt. — Har man ej tid att stå och röra i dem hela tiden, kan man i stället lägga dem i en långpanna, varvvis med grovt salt. Nedersta och översta varvet skall vara salt, och inga kastanjer få sticka upp därur, ty då bli de brända. Långpannan sättes in i god ugnsvärme, och efter en 40—50 minuter äro kastanjerna färdiga. — Man behöver ej göra sig besvär med att plocka upp en kastanje, för att undersöka, om skalet lossnar på den, man kan höra efter, om de äro färdiga. När det knäpper i dem, äro de lagom rostade. — Man kan även steka kastanjer i den varma askan efter en utbrunnen brasa. — Vilketdera sättet man begagnar sig av, får man aldrig glömma att skära det ovannämnda korset i varje kastanje, ty annars explodera de, när de bli upphettade, och ställa då till mycken föregelse, förutom det, att de totalt smulas sönder. — Rostade kastanjer böra förtäras så varma som möjligt. Vanligen serveras de i en bruten servett.

Naturligtvis ha vi många andra sätt, att tillaga kastanjer på. Så användas de t. ex. till soppor, puréer, i puddingar och kroketter, ja, t. o. m. såsom syltade. Som de ej ha någon starkt utpräglad smak, bli dock rätter av dem i mångas tycke litet fadda och intetsägande, och därför ej så omtäckta. — Här nedan lämnas beskrivning på ett par av de mest använda tillagningssätten.

Soppa av kastanjer (8 pers.).

350 gr. kastanjer, vatten, 2 msk. smör, ½ tsk. fint hackad portugisisk lök, 2 msk. mjöl, 2 lit. buljong, salt, vitpeppar, socker.

Beredning: Kastanjerna befrias från det yttre skalet och läggas för några minuter i kokande vatten, varefter den inre hinnan med lätthet drages av. Kastanjerna sättas därefter på i kallt vatten jämte hälften av smöret och ½ msk. salt och få långsamt koka, tills de äro mjuka nog att passera. Resten av smöret fräses med löken och mjölet, purén tillsättes, och buljongen spädes på, varefter soppan får koka i 10 minuter. Därefter skummas och avsmakas den. Den serveras antingen med små, kokta morötter eller med rostad bröd.

SAGAN OM THULE - BARNEN

2:dra
äventyret

På Guss och på Sussie ses morgonsol'n skina,
Vart gå vi? sa Sussie. — Vi gå väl till Kina!

Där bjuda vi kejsarn på Thulechoklad
och cacao också, då blir han så glad.

Han lever på te och får ris alla dagar,
Så rysligt! sa Sussie, jag honom beklagar.

På vägen de traska, och det var ett knog
och rätt som det var kom de fram till en skog.

Gå bakom mig, Sussie, sa Guss, och dig passa,
för här finns nog lejon och tigrar i massa.

Längs stigen de smögo på trippande tår.
Men vad var det där, som kom fram ur ett snår?

Ett lejon! skrek Sussie, vad tror du det vill?
Det där, svarte Guss, är en Nilkrokodil.

Vov, vov, hördes odjuret fasansfullt gnälla,
ge Karo en godbit, så äro Ni snälla!

Herr Nilkrokodil, döda inte oss små,
så skall du det bästa av matsäcken få.

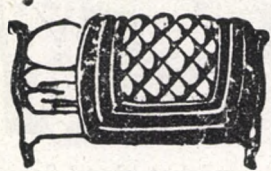
Vov, vov, låt mig se: sylt, mandel och kaka,
och Thulechoklad, jo, den vill jag smaka.

Och odjuret åt med den bästa aptit:
Nej tack, inte mer, behåll själva en bit!

Jag är blott en tax, men det säger jag ärligt,
att ni har trakterat mig alldeles härligt.

Och hälsa i Peking från mig till den gule
att cacao köper man bäst ifrån Thule.

**DUN
TÄCKEN**

**Dubbelt hållbara mot
vaddtäcken.**

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

Täckfabrik och Fjäderrenseri

VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

**A-B FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar från lan-
dets förnämsta fabriker. Försäl-
ningsmagasin: Stockholm: Drott-
ningg. 23, Göteborg: Arkaden,
Malmö: Österg. 28, Norrköping:
Drottninggatan 16, Gävle: N:a
Kungsg. 25.

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas.

Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

Barnagladjen

höjes när barnen lovats
Tomtens Mamsana till
middag.

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
En gång försökta alltid använda

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klena personer och barn.

**PHOSPHO-
ENERGON
PILLER**
FORORDAS AV LÄKARE
☉ Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet. ☉
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Puré av kastanjer.

1 kg. kastanjer, vatten, salt, 1 hg. smör, salt, soc-
ker, (2 dcl. gräde).

Beredning: Kastanjerna befrias från det yttre ska-
let och läggas för några minuter i kokande vatten,
varefter den inre hinnan med lätthet drages av. De
sättas därefter på i kallt vatten tillsammans med
litet salt och få koka mjuka, varefter de passeras.
Så blandas smöret ned, och om man så önskar, även
litet gräde, varefter purén smaksättes med socker
och salt. — Kastanjepurén serveras till olika slags
kött.

"DEN BILDADE FLICKAN I KÖKET"

— dessa ord utgöra snart en partibeteckning och
stridens vågor gå höga å omse håll. Visst är att
frågan om husmoderns och hennens arbetshjälp
står i ett högst prekärt läge, och påkallar det mest
livliga intresse. Men man kan dock icke undgå att
tycka att båda parterna i sina diskussioner i ämnet
förlora sig i en massa smådetaljer, ur vilka intet
vinnes, annat än kanske en pikant inblick i en an-
nan familjs vardagsliv — ungefär som då rullgardi-
nen helt plötsligt drages upp från ett upplyst fönster
hos grannen mitt emot! Men därför att vi få se en
glimt av hur livet leves i denna familj, få veta hur
"fröken bar sig åt" den gången, och vad frun då
sade eller tänkte etc., kommer saken ju alls icke
en hårsman ur sitt skeva läge. Lätt är det säker-
ligen ej heller att åvägabringa någon ändring i dessa
förhållanden, som, ehuru en livsfråga för våra hem,
dock alls icke synes ha förmåga att tilldraga sig
våra lagstiftares uppmärksamhet och intresse. Vi
måste därför själva försöka utfinna någon slags
kompromiss som kan åstadkomma ett uthärdligt för-
hållande mellan hemmen och deras nödvändiga ar-
betskraft. Då vi nu alla allt mera tydligt se att
sammhällslagren börja att förskjutas så att denna ar-
betskraft måste hämtas ur ett annat samhällsskikt än
förut, kunna vi då icke, både husmoder och arbets-
hjälp, försöka att sätta oss in där och ordna våra
hemförhållanden därefter?

Skulle icke de flickor ur våra enkla bildade hem,
vilka själva måste förtjäna sitt uppehälle lika gärna
göra detta genom att arbeta i ett hem som genom
att sitta på en kontorsplats, vid en skrivmaskin eller
stå i en affär? Säkerligen skulle arbetet i hemmet
för många av dem vara mycket mera lämpligt —
om det blott funnes tillgängligt under andra former.
Den förra "ensamjungfruns" sysslor skulle mycket
väl kunna utföras av den bildade flickan, nu för ti-
den äro för övrigt de s. k. grovsysslorna i ett hem
så förenklade att de ej behöva vara till förfång för
sin utövares vare sig händer eller person, om de
skötas rationellt. Det som är svårt att precisera är
nog istället de yttre betingelser som följa med en
dylik plats. Men skulle man icke kunna försöka att
lossa litet på dessa gamla bruk och sedvänjor?
Kunde blott för alltid den begreppsförvirring
försvinna, som kommer flickan ur bildade fam-
iljer att åtaga sig en maskerad jungfruplats un-
der förklädnaden "familjemedlem och fritt vivre"
vore genast mycket vunnet. Hur kan man för övrigt
bli medlem av en förut alldeles obekant familj så
plötsligt? Absurda tanke! Och hur kan det kanske
ibland ganska tivelaktiga nöjet att få räkna sig som
medlem av denna familj uppväga arbetets kontanta
valuta? Bättre vore att den bildade flickan, då hon
beslutat sig för att antaga en sådan plats även be-
slöte sig för att se verkligheten i ansiktet, — utgå
ifrån att hon åtagit sig att sköta hennets sysslor,
och då med all sin kraft och intresse ge sig helt åt
sitt arbete. Då kunde yrkesskicklighet uppstå, och
funnes denna, parad med ansvars känsla och plikt-
trohet i sitt arbete skulle dessa unga bildade flickor
komma att utgöra en kår där hennens behov av
arbetskraft skulle bli betydligt bättre tillgodosedd
än under den obildade och ansvarslösa ensamjung-
fruns tid. Under sådana förhållanden skulle den
bildade flickan även kunna ställa sina anspråk på
ersättning för sitt arbete ganska höga. För ett full-
gott personligt arbete inom hemmet vill man gärna
lämna största möjliga ekonomiska gottgörelse. Ar-
betet bör ju även kunna begränsas inom fastställda
tider så att det börjar och slutar inom viss tid —
i allmänhet. Att det inom hemmet förefaller myc-
ket som förrycker den bestämda arbetsplanen veta
vi alla och i denna punkt finge väl olika överens-
kommelser träffas för varje särskilt fall. Då "fam-
iljemedlemskapet" bortfaller komma även många
orsaker till missämja och ofrid att förundsta, och
uppgörelser kunna nog träffas med mera lugn, då
sinnena ej äro så starkt irriterade.

Man skulle kanske kunna tänka sig att det bleve
litet ensamt för den unga flickan under hennes le-
dighetstimmor, men den saken ordnade sig nog små-
ningom. Stötestenar komma alltid att möta på vår
väg genom livet och de unga flickor, som ville vara
banbrytare för denna form av husligt arbete, finge
göra till sin den rakryggade livsåskådning, vars
lösen är: mihi res, non me rebus subjungere conor!
Fall kunna för övrigt tänkas, där ett verkligt familj-
medlemskap uppstår, på grund av ömsesidig sym-
pati — och då har ju livet skänkt en av sina bästa
gåvor!

Kunde blott värdesättningen av det husliga arbe-

GAHNS MANIOL

DET BASTA
FÖR HUDEN
I ALLA VADER

NESTLÉ'S BARNMJÖL

säljes nu i alla välsorterade speceri-
affärer samt drog- & kemikaliehand-
lare och apotek till kr. 2: 85 pr burk.

NESTLÉ & ANGLO SWISS CONDENSED MILK Co.

Generalagentur:

EINAR SOTHE & Co, Drottninggatan 55, Stockholm.
Riks & Allm. Tel 6579. Telegr.-adr.: Nestanglo.

Lazarol

Tand-Crème

och

Munvatten

kända och värderade sedan många år, äro
särdeles behagliga toilettmedel, vilka till-
vunnit sig berättigat förtroende för goda, ge-
digna egenskaper. Den särdeles omsorgs-
fulla beredningen av **Lazarol Tand-Crème**
avser i synnerhet att få massan smidig och
fri från skadliga, repande kristaller. Därtill
är den speciellt mild i smaken och irriterar
följaktligen icke tandköttet. Särskilt utmär-
kande för **Lazarol Tand-Crème** är, jämte ut-
sökt kvalitet, de dubbelstora tuberna, vilka
göra den till marknadens billigaste tand-
vårdsmedel.

Lazarol Munvatten är ett starkt koncen-
trerat, antiseptiskt preparat med rik arom
och ger vid lämplig utspädning (ett par
droppar i ett halvt glas vatten) ett ovan-
ligt behagligt och uppfriskande skölj- och
gurgelvatten.

är även vårt minsta pianino genom sin Steinwayton och de övriga fördelar, som karakterisera varje Steinway.

STEINWAY & SONS
ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN STOCKHOLM
GÖTEBORG JAKOBSBERGSGATAN 39 Malmö

Använd **SKODON** av märkena

Ingeborg

och

Engelbrekt

tet höjas, så att den flicka vilken utför hemmets dagliga sysslor kunde känna sig stå på samma plan som den flicka vilken utför de dagliga sysslorna på ett kontor, i en bank eller en affär! Detta mål kunde kanske nås, om bildade flickor ville på verkligt allvar upptaga och göra till sitt även detta arbete, ty bildningen ger oss förmågan att lyfta vårt arbete upp på ett högre plan, att adla det. Här för fordras dock, att man helt ger sig åt sitt arbete, så att man fullkomligt behärskar det.

I denna stund finnes i vårt land blott allt för många hem, i största behov av arbetshjälp, och med all säkerhet finnes det även många unga flickor som söka plats i hem för att "deltaga i husligt arbete". Tänk om någon av dessa unga flickor, under vilkens ögon dessa rader kanske komma, ville besinna både dem och skaldens ord:

"Det du är, var fullt och helt och icke styckevis och delt!"

LADY X.

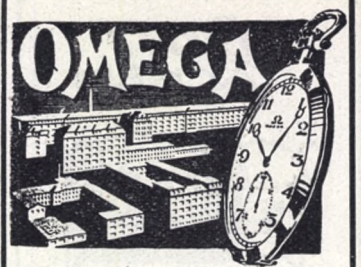
HÄNGVÄXTER I BONINGSRUM.

Är det möjligt, bör man i sin fönsterträdgård ha en del hängväxter, ty de göra sig synnerligen bra. Dels kan man ställa dem ytterst på blombordet, så att de hänga ned över dess kanter, dels kan man anbringa dem på små konsoler, dessa då helt nära fönstren, så att plantorna få tillräckligt med ljus. Har man stora växter, t. ex. palmer o. dyl. kan man med fördel placera en eller ett par små krukor med hängväxter ovanpå den stora krukans. På detta sätt döljes denna delvis, och det skadar i allmänhet inte. Vissa hängväxter med små rötter kan man t. o. m. plantera i samma kruka som den stora växten, men det kan ju näppeligen vara till förmån för denna, och hur vackert det än tar sig ut, är det därför ej direkt att rekommendera. Så kan man ju även plantera hängväxterna i amplar, där de i allmänhet trivas utmärkt med den rikedom av ljus de på så sätt komma i åtnjutande av.

Amplarna kunna vara av mycket olika utseende och material. Det finns bl. a. sådana helt enkla men mycket trevliga av oglacerad lera. I dem trivas växterna utmärkt. Den enda olägenheten med dem är, att de med tiden bli fula i färgen precis som gamla blomkrukor. Av keramik kan man också få olika slags amplar, många gånger ganska billiga, fast de äro vackra att se på. I dem liksom i porslinsampplar trivas växterna ej så bra, då glacyren ej släpper igenom luft, utan det i dem gärna blir bottensyra. Se'n finnas ju även amplar av olika slags metall, men de ha naturligtvis samma olägenhet, som de ovannämnda, att ej släppa igenom luften. Av denna orsak bör man aldrig plantera några hängväxter i andra amplar än i dem av oglacerad lera, i de övriga bör man ha dubbla krukor.

En sak bör man beakta, om man har växter placerade högt som i amplar eller på konsoler, och det är, att ordentligt hålla reda på, hur pass mycket vatten, växten behöver. Står man på golvet och sträcker sig upp för att vattna, händer det för det mesta, att man ger växterna antingen för mycket eller för litet. Särskilt har man lätt för att vara litet för frikostig på vatten. Det är ju alltid så, att när växterna äro placerade i dubbelkrukor, är ej avdunstningen så stor som annars, särskilt om den yttre krukans sluter tämligen tätt till omkring den inre, och det är ju ofta fallet. Men vattnas växten för mycket, kommer den därför att ständigt stå i vatten, och det är nätt upp det sämsta, man kan tänka sig för en växt. Man bör därför, åtminstone ett par gånger i veckan, ställa sig på en pall eller stege och inspektera växten, så att man kan kontrollera om vattnings är nödvändig, eller om man kanske i stället skall slå bort vatten, som samlat sig i botten av ampeln.

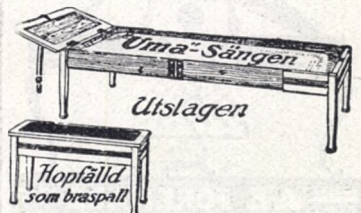
Av hängväxter ha vi en mängd att välja på. Har man soliga fönster, är väl det allra vackraste, att ha sådana, som blomma, och bland dem äro hängfuchsiorna förtjusande. Am dem finnas dels de, som vad blommor och bladverk beträffar, alldeles likna de vanliga fuchsiarterna, dels också Fuchsia procumbens, en art med mycket späda, hängande skott, små blad och gulbruna blommor, vilka efterföljas av stora, rödbruna frukter. — Så finnas också ett par campanulaarter, Campanula garganica och Campanula fragilis, den ena vit, den andra blå, vilka äro mycket lätta att få att trivas. Särskilt är den vita synnerligen rikblommig, så att när den står i sitt flor, bilda blommorna liksom en vit slöja över hela växten. — En ampelväxt, som är lätt att få att gå, är Saxifraga sarmentosa eller "Arons skägg", som den i dagligt tal kallas. Bladen äro ludna och vackert tecknade, och på de trådfina, röda rankorna sitta massor av små plantor. Blommorna på denna växt äro vita. — Sedan ha vi den vanliga asparagusen, som ej vill ha sol utan endast tillräckligt med ljus. Även den blommor ju, men det kan man knappast räkna på, både därför att blommorna äro mycket obetydliga, och även därför, att man i allmänhet nyper bort dem, då växten efter blomningen oftast faller de flesta av sina blad. — En annan hängväxt, som ej blommor, är Clorophytum Sternbergium. Den är en dräsenaliknande växt, dock utan stam, och på de långa hängande rankorna sitta småplantor, vilka man planterar för att få nya exem-

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

Uma-sängen

Försäljes i varje välsorterad möbelaffär.
Tillverkas av **INDUSTRI-BOLAGET, AMÅL.**

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks, Antracit, Hushållskol och Maskinpressad bränntrorv från **OLAUS OLSSONS KOLIMPORT AKTIEBOLAG** som alltid levererar högsta kvalitéer till lägsta dagspriser i poster om 1 hl. och därutöver.

Telefoner: Namnanrop "Olaus Olssons"

PIX-pojken på äventyr.

Uti alla väder priset PIX tar både solken, åska, regn och blixlar

Svalt ej Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålls på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Ferrin

Bästa Järnmedel,
utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

VIND- TYG

GRÖNMELERAT
70 CM. BREDD

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

BOMULLSTYGSAVD.

1 TR.

En gammal
fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligt fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, den här, var så god och känn...

— Ah—a—a härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hylins E. d. C.!

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO**

är det bästa på hela dan!

plar av växten. Den bör stå orörd, då bladen synnerligen lätt brytas.

Naturligtvis finnas, utom de här uppräknade, en mängd andra ampelväxter, men det skulle bli för långt att omnämna flera. De ovan beskrivna höra dock till de, som äro lättast att få att gå i boningsrum. K—N.

SKÖTSEL AV JULKAKTUS.

När julkaktusarna på nyåret blommat slut, inträda de i en period av vila, då de skola ha mycket litet vatten. Fram på våren planteras de om, och i jorden blandas litet benmjöl. Även under sommaren och hösten kan man några gånger göda växten med detta. Sommarsolen tåla de ej, men böra dock ha mycket ljus. — För att de skola blomma rikare, kan man i början av september nypa av de yttersta lederna. Då kommer det fram blomknoppar där i stället. — Under blomningen böra de stå i ett ljusst fönster i ett varmt rum. — De julkaktusar, som komma direkt från drivhus, fälla gärna sina blommor och knoppar, när de komma in i boningsrum. Det är då nyttigt, att på förmiddagarna strila över dem med ljummet vatten. — Det viktigaste med julkaktusar är, att de få lagom med vatten. Få de för mycket, ruttna de i roten, få de för litet, skrumplna de, och de yttersta lederna falla av. — Genom att uppmärksamt ge akt på dem, lär man sig bäst, hur mycket vattning, som för dem är nyttigast, och sedan äro de både härdiga och tacksamma växter. K—N.

Frusna äpplen tinar man bäst upp genom att lägga dem i smältande snö eller i brist på det i kallt brunsvatten, tillsatt med litet koksalt. När frosten gått ur dem, torkas de väl torra på en handduk och användas snarast möjligt.

På samma sätt behandlas *frusna ägg*. För att *avskurna blommor* skola behållas friska, bör man aldrig ställa för många tillsammans i ett glas. Stå de för trångt, vissna de strax. Varje dag bör man byta vatten i glaset, och helst skall man också sätta litet koksalt till vattnet. Dessutom är det mycket fördelaktigt, att man allt emellanåt klipper av stjälkarna en smula, då de på så sätt lättare kunna uppsuga vatten. K—N.

NÅGRA EFTERRÄTTER.

Frusen pudding.

5 dcl. tjock grädd, 2 msk. strö- eller vaniljsocker, 3 syltpäron, kompott av 5—6 äpplen, 1 kkp. fast sylt.

Till frysning: Snö och grovt salt.
Beredning: På vintern kan man utan svårighet själv bereda denna frusna pudding, endast man har tillgång till en balkong. — Grädden vispas till hårt skum och smaksättes med sockret. Frukten skäres i bitar. I en bleckform lägges så grädden och frukten ned varvis, dock så att grädden bildar första och sista varvet, varefter lock påsättes. På balkongen makar man ihop snö till en liten kulle, så pass djup, att formen helt kan sänkas ned däri. Så gräver man upp ett hål, lagom stort för formen och strör grovt salt på botten och kanterna. Formen placeras i hålet, och man täcker också över den med snö och salt. Efter 2—3 timmar är puddingen lagom frusen att servera.

Apelsinpudding (6 pers.).

5 äggulor, 90 gr. strösocker, 30 gr. bitsocker, skalet av 2 apelsiner, saften av 4 apelsiner, 1½ dcl. vatten, 6—7 blad gelatin, 4 dcl. tjock grädd.

Beredning: Apelsinerna tvättas och det gula på skalet rives av med bitsockret. Därefter kramas saften ur. Äggulorna, strösockret, vattnet, apelsin-saften och skalet blandas därefter tillsammans i en kastrull, och blandningen får under kraftig vispning sjuda över elden, tills den tjocknar. Den lyftes då av och vispas, tills den kallnat. Gelatinet löses upp i litet hett vatten, och den tjocka grädden vispas till hårt skum. Så iblandas gelatinet och till sist grädden. Massan hålles upp i en vattensköljd form, och ställes ut att stelna. Den stjälpes sedan upp på en tårtskål och garneras med vispad grädd eller biskvier.

Banantårta.

Mördeg: 200 gr. smör, 200 gr. mjöl, 50 gr. socker.
Fyllning: 4 stora bananer (400 gr.) ½ kkp. socker.
Mandelmassa: 100 gr. mandel, 100 gr. socker, 1—2 äggvitor.

Beredning: Mördeg och mandelmassa beredes på vanligt sätt. Bananerna skalas och skäras i skivor. Drygt ⅓ av mördegen kavlas ut till en rund kaka, vilken lägges i en form med lös botten och gräddas ljusst gulbrun. Den andra tredjedelen av degen trillas ut till en lång rulle, vilken plattas ut, och med denna beklädes formens kanter. Bananskivorna plockas sedan så jämt som möjligt ut på botten, varpå de översockras. Ovanpå dem breddes så mandelmassan ut, och kanterna vikas över. Den återstående delen av degen kavlas ut, och av den sporrar man ut smala strimlor, vilka lägges i kors över tårten. Till sist lägges en smal remsa, över alla skarvar. — Tårten gräddas i god ugnsvärme, och serveras, sedan den kallnat, med vaniljsås eller vispad grädd.

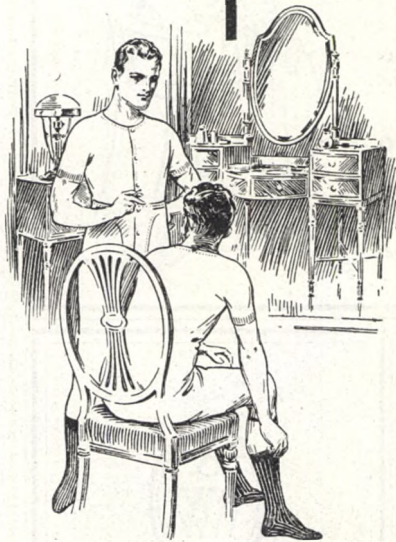
Ramada

*De bästa helylleunderklä-
der som hittills framställts.*

För en var vilken endast det bästa är gott nog kommer "Ramada" helylleunderkläder som de mest ändamålsenliga på grund av sin förstklassiga kvalitet. "Ramadas" tjocka, mjuka och utsökt fina ull, i förening med det omsorgsfulla utförandet som är genomfört i minsta detalj och som garanterar att de passar kroppen, gör "Ramada" till de fullkomligaste underkläder.

De största affärer och ekiperingar för "Ramada" på lager.

Om Eder handlande icke har "Ramada" så skriv till *Wm. Hollins & C:o* Newgate street 24 —26, London.

GYNNA IDUNS ANNONSÖRER!

VIKING
HÖGGLANS SKOKRÄM

*Ett favoritputs-
medel*

Se med Edra egna ögon att Ni får Mazettis ögon

Ni är då säker på att alltid erhålla en
delikat, kraftig och hälsosam cacao.

Varuhuset Vollmers-Meeths
GÖTEBORG

Ny sändning

Jumper-Garn

2-tr helyllegarn för stickning o. virkning av Jumpers, Scarves etc.

Ett 50-tal moderna färger:

Bunt à 100 gr. Kr. 3:00
Docka à 10 gr. 0:30

Färgprover på begäran.

Trästickor pr par Kr. 0:15
Till landsorten mot postförskott + porto.

LÄSARINNORNAS SPALT.

För att våra läsarinor skola kunna komma i kontakt med varandra, införas här nedan sådana frågor, som kunna ge anledning till meningsutbyten, råd av personer i samma belägenhet som den frågande o. s. v. Vi uppmana de av våra läsarinor, som bli intresserade av en viss fråga, att besvara densamma och insända svaren under adress Iduns redaktion, Frågoavdelningen.

— Till Iduns läsare en vänlig bön om råd!

Jag är 39 år, gift med en man som är 9 år yngre än jag själv. Vi har varit gifta i nära två år, och min man som var mycket ute och festade innan han blev gift, har nu börjat samma liv: ett ständigt uteliv. Det hjälper inte att jag gråter och ber honom låta bli, han har ett så att säga dåligt ölsinne och behandlar mig förfärligt illa då han är drucken. Vi äro inte ekonomiskt säkerställda, han har skulder och behöver väl i stället tänka på detta, men det finnes ingen tanke, ingen hejd då han börjar på. Av allt detta tillika med andra svåra tråkigheter har jag blivit totalt nedbruten själsligt och kroppsligt. Mina nerver äro totalt förbi och jag vet inte vad jag skall göra. Jag är så rädd för mitt förstånd, för det är ett ständigt tryck över hjärnan och doktorn säger att nerverna äro utslitna, jag står utan resurser och har dessutom en liten gosse i 9 års-åldern att tänka på som jag hade före äktenskapet. Jag var trolovad, men det blev brutet. Vad skall jag i min stora nöd taga mig till; en tid till vid min makes sida och jag bliver vansinnig. Han plågar mig både i nyktert och onyktert tillstånd. Ingen plats vågar jag taga för jag är rädd att jag inte kan sköta den.

Jag ber Iduns redaktion om välvilligt överseende för min långa skrivelse. Tag in densamma snart ber

Fru Marynia.

— Jag är en adertonårig bildad flicka, som nyligen kommit till Stockholm. Jag har visserligen släktingar här, men inga jämnåriga vänner och bekanta och saknar mycket jämnårigt umgänge. Kan någon av Iduns läsarinor råda mig hur jag skall kunna komma i kontakt med jämnåriga, genom någon dansklubb kanske eller förening? Svar till "Ensam 18-åring".

— Kära Iduns läsarinor, hur skall jag bära mig åt? När jag var 18 år gammal, älskade jag en gift man — han var till på köpet gift med en väninna till mig, vilket ju gjorde mitt brott dubbelt — och älskades tillbaka. Nu ångrar jag mig bittert. Jag är nu 24 år gammal och älskas uppriktigt av en annan man, vars känslor jag besvarar. Bör jag, innan jag blir hans hustru, berättas för honom om den andre, eller bör jag tåga?

Svar till "Ont samvete".

— Vill någon vara vänlig förklara för mig betydelsen av de egendomliga väggmålningarna i Kristiania universitets aula. De äro, tror jag, utförda av norske målaren Munch. Säg dem i somras och förstår alls icke vad de symbolisera.

Intresserad.

— Ni kan trösta er över att ni inte begrep den nämnda modernismen — det är det många med er som inte göra, och i Norge var det inte med odelat bifall, målningarna togos mot. Vi vänta nu bara liknande förfrågningar rörande en Grünwalds m. fl:s dekorationer, och låta "Intresserads" spörsmål gå vidare till konstintresserade läsare.

Sedan i marknaden utkommit

Melange

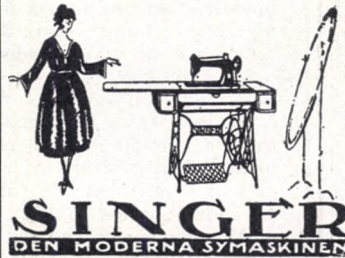
smörblandat margarin

bör varje husmoder undersöka i vilken grad hon med denna utsökta kvalitet kan replacera det dyra smöret. En alltigenom delikat vara som är för god för slitna reklamfraser.

Fås hos de förnämsta handlande.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK - STHLM

SINGER
DEN MODERNA SYMASKINEN

Billiga o. bra äro Sveriges Urmakares A.-B:s äkta

**VIKING-
Väckarur**

Förnicklat fodral med mässingsbotten. Stort mäsingsverk. Kraftig väkning. Säljas under garanti av alla Urmakare.

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande

Pension i

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

BIRGITTA-SKOLAN.

Vårterminen börjar 15 januari.

Kurser i klädsömnad, fransk och enkel linnesöm, blusar, barnkläder, broderi och konstvävnad.

Särskilt inredd ny lokal för elevskolan Nybrogatan 8.

Begär prospekt.

Aftonkurser.

ELISABETH M. GLANTZBERG.

Riks 108 63.

Allm. 41 48.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget.

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

6 %.

P Ä R M A R IDUN 1920

kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från Iduns Expedition mot likvid i postanvisning

Titelblad och register medföljer varje pärm.

Röd pärm till "IDUN" med guldtryck Kr. 3:— + porto
Röd pärm till "Romanbiblioteket" och "Hjälpredan" . . . Kr. —: 85 + porto

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsill, Maljessill, Aptilbitar, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och befri ostronanjovis. Levereras i beckkär.

A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Porslinsservis

handmålad, konstnärligt mönster
för 12 pers. — 58 pjäser

Pris 105:30

WIKMAN & WIKLUND

Flemminggatan 17, Stockholm

Telefoner: Namnanrop

Överallt

där man önskar köpa goda varor till billigt pris, vänder man sig till firman Ahlén & Holm, Stockholm. Stor katalog erhålles på begäran gratis mot endast portolösen.

Omplantering av

PALMER

samt övriga rumsväxter utföres omsorgsfullt och till billiga priser.
A. T. Ö. 53 05. A. T. Brunk. 23 05.

TVÄTT- PULVRET RENE

Oskadligt för händer och kläder.

Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

Sjösård

EN MODERN
KÖKSBELYSNING

3/8 GALCO
TRIPLEXAVD.
STOCKHOLM

Vid reumatism, nerv-
smärtor, huvudvärk, in-
fluensa m. m. verkar
TOGAL
snabbt och säkert.

Genom den överraskande fram-
gång, som åtskilliga läkare upp-
nått med TOGAL, har detta prepa-
rat tillvunnit sig ett välförtjänt, all-
mänt erkännande. Togal är sam-
mansatt efter fullständigt nya prin-
ciper, och starkt urinsyrelösande,
går det direkt till själva roten av
det onda. Det efterlämnar inga
skadliga biverkningar. Prompt och
säkert vid neuralgi, huvudvärk, reu-
matism, gikt, ischias, ryggskott
samt vid värk av olika slag. Ver-
kningar göra sig genast märk-
bara, och Togaltablettens lugnan-
de inflytande gör dem välgörande
även vid sömnlöshet. Finnas å alla
apotek till kr. 2: 60.

Skönhet.

En behaglig toalettvål är oumbärlig
för alla, som önska bevara hyn fraiche
till ålderdomens dagar. För att höja
sitt utseende bör man undvika alla
skarpa och underhålliga toalettmiddel
och i stället för sådana endast använda
VYV-Tvålen, ty på kort tid borttager
den finnar, fräcknar, pormaskar, rynkig
och visnen hud och vid ett ständigt be-
gagnande lönsa uthålligheten med ett
alltid ungdomsfriskt yttre.

Vyv-tvålen erhålles i varje välsort-
rad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik
YSTAD.

SJUKA och SVAGA
kan få **HÄLSA** och **STYRKA**
genom att använda **GIGANTOS**

Tusen hava provat det. Tusen hava
rekommenderat det.

En känd läkare yttrar på tal om GI-
GANTOS: Skada, att ej detta medel är
mera känt. I min praktik har det gjort
mig stor nytta och jag ordinerar det ofta.

En axplockning ur vår intygssamling:

Hösten 1917 fingo mina två gos-
sar resp. 7 och 4 år en öronsjuk-
dom och blevo opererade för den
och efteråt tillstötte flera sjukdo-
mar. Barnens krafter voro mycket
nedsatta och ingen aptit. Läkaren
ordinerade då Gigantos och förvä-
nansvärt snart fingo barnen god
aptit, krafterna återvände, såren
läktes mycket snart och då jag
frågade läkaren om verklingen G.
kunde göra denna inverkan, sva-
rade han mig: "att otvivelaktigt
var det Gigantosens goda verknin-
gar som åstadkommo detta".
Stockholm den 4 dec. 1918.
K. S.

År 1915 låg jag på ett sanato-
rium för bröstsjukdom och blev
där ordinerad Gigantos egentligen
såsom experiment. Jag iakttog
snart Gigantosens goda verkningar
och efter min utskrivning från sa-
natoriet använder jag ännu i denna
dag Gigantos, då min bröstsjukdom
vill återkomma och alltid lindras
sjukdomen och min förut dåliga
aptit ökas, så för mig är Gigantos
ett oundvikligt botemedel och har
det gjort och gör mig den största
nytta.

Saltsjöbaden den 11 april 1919.
S. B.
Notarie.

Man får goda resultat vid korpulens och fettstot, nervositet, lätt-
het att bli trött, blek ansiktsfärg, trög matsmältning, sömnlöshet,
aptitlöshet, nedsatt kroppslig och andlig produktionsförmåga,
katarr och reumatism, gikt, astma m. fl. sjukdomar.

Uppskjut icke utan börja redan i dag en kur med Gigantos.

Pris: 1 burk 4.—, en kur (3 burkar) 11.—

Sändes mot postförskott + porto.

A.-Bol. P. O. CENTRALEN, Sjukv.-avd. 10, Stockholm 6.

— Har någon av Iduns alla
läsarinor känt något liknande
som jag. Jag har susning i hu-
vudet och känner mig orolig och
nervös. Inbillar mig allting, fast
jag är frisk till kroppen. Får
ängest och hjärtklappning för in-
genting. Har någon haft lik-
nande och blivit botad? Var
god svara mig så snart som möj-
ligt.

"Olycklig".

— En fru, som behöver hjälpa
till att förtjäna uppehållet åt sig
och 2 barn, frågar om någon av
Iduns förståndiga läsarinor vil-
le ge ett råd? Har fått div. pros-
pekt på en stickmaskin kallad
"Victoria", som tillverkas i Stock-
holm, kostar 300 kr. kontant och
360 på avbetalning. Fabriken ut-
lovar beständigt arbete av strum-
por, om man köper maskin
och garn hos dem. Man ska
kunna förtjäna 100 å 150 kr. i
mån. härligt. Denna maskin är
av nyare konstruktion och stic-
kar runt. Ingen undervisning be-
höves, utan lär man sig med
lätthet konsten från en liten bok
med beskrivningar, som medföl-
jer. Känner någon till denna
maskin, vågar man köpa den utan
vidare och tro på att den håller
vad som utlovas?

Mycket tacksam för svar är
En moder.

FRÅGOR OCH SVAR.

Våra läsare äro välkomna att
till frågoavdelningen, Iduns re-
daktion, ställa frågor i den ena
eller andra angelägenheten, vari
de kunna önska råd och anvis-
ning. Redaktionen förbehåller sig
dock rätt att utesluta sådana frå-
gor, vilkas besvarande ej kan
vara av mera allmänt intresse.

N:r 37. Vill Idun godhetsfullt
giva mig en upplysning, huruvida
Svenska Pelmanssystemet verkli-
gen motsvarar de lovord som dess
braskande annonser och intyg ut-
visa: och är kursen värd den hö-
ga avgiften, kr. 100:—? Har
icke råd att kasta ut pengar på
onödiga saker, men känner be-
hov utav de fördelar som Pel-
manssystemet utlovar.

Tacksam för svar till
"Förtroende för Idun."

Svar: Flera andra insändare
ha gjort liknande frågor. Den
som skriver dessa rader till svar,
får öppet erkänna sig inte tro på
några slags "system", som un-
der stora åthävor bjuda en torf-
tig andlig spis. Men jag får å
andra sidan medge, att jag helt
enkelt inte förmådde läsa alla
Pelmanssystemets många häften,
och det fanns kanske något gott i
dem, som på den grund undslapp
mig. Det är ju också möjligt,
att systemet kan gagna någon ge-
nom att ge honom eller henne
det "slagord", som vissa svaga
själar lära behöva (se intervjun
med dr. Billström i samma num-
mer). Men samma slags vapen
torde Ni lika väl och bättre
kunna inhämta genom någon god
bok (t. ex. Stevenson, eftersom
vi ändå med Pelman äro inne på
det anglosachsiska) och genom
några allmänbildande arbeten. År
det er praktiska arbetsförmåga
det gäller, finns det en liten bra
bok: Hur den praktiske mannen
arbetar. Vill ni ha vidare upp-
lysningar, kan ni tillskriva Iduns
Redaktion, Frågoavdelningen.

N:r 38. Jag tycker mig ha läst
något i Idun om en lampa för
köket, som skulle vara så bra.
Kan någon av Iduns läsarinor
komma ihåg vad den hette och
kanske också tala om för mig
hur den är att använda. Jag har
elektrisk ström inledd i köket,
men använder hellre gaslampa då
jag tycker, det blir billigare.

Fru Frida.

ut på någon utfärd utan att medtaga en ask
NISSENS

Äkta Bröstkarameller

Det enda säkra medlet att förekomma hosta,
heshet och lufttröskatarr. Till salu överallt.
Namnet Nissen utgör garanti.

Etablerad 1847.
Allcock's
Plåster

EAGLE BRAND.

Världens Mest
Betydande Utvärtes
Läkemedel.

Smärtor i Ryggen.
Intet plåster kan jämföras med
Allcock's. Förmår starka klena
ryggar mer än någonting annat.

Smärtor i Sidorna
lindras hastigt af Allcock's Plåster
på samma gång som det stärker
sidan och återställer energien.

Allcock's är ett ursprungligt och äkta poröst plåster.
Det är ett Universalmedel, som säjes i alla apotek
öfver hela den civiliserade världen. Kan påläggas
hvarhålst smärtor finnas.

Skulle Ni vara i behof af ett piller,

TAG DÅ
UTAF

Brandreth's Piller

Fullkomligt
vegetabiliska.
(Est. 1752.)

Vid förstopning, gallejuka, huvudvärk, svindel, dålig matsmältning etc.
FÖRSÄLJAS HOS ALLA APOTEKARE.

ALLCOCK MANUFACTURING CO., Birkenhead, England.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevle: Gevle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlshamn: Tidningen Karlshamn.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotläningen.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

"Viyella"

(Regd. Trade Mark)

Flanellen som hela världen använder.

Till hemmasydd blusar. I "Viyella"-flanellen är ett materiel som gör Er skadeslös mot olika temperaturväxlingar. Den är samtidigt lättare, trevligare och starkare än vanlig flanel. "Viyella"-flanellen krymper ej i tvätten.

Till färdigsydda blusar. Om Ni köper en färdigsydd blus, pröva då en "Viyella"-blus. Lägga märke till det omsorgsfulla arbetet och till "Viyella"-blusens vackra och trevliga stil. En "Viyella"-blus håller lika länge som tre vanliga blusar. Lägga märke till att namnet "Viyella" står i kanten av tyget. "Viyella" finnes i alla större affärer. Om Eder handlande icke har "Viyella" så skriv till Wm. Hollins & Co., Newgate street 24—26, London.

Hollins
DAY & NIGHT WEAR

Bonden Pavo sade till sin hustru:

Gäck i handelsboden strax Amanda, men låt icke expediten blanda samman åt dig någon dålig vara utan kärvt förklara:

"Jag måste ha Cloettas, det är visst, ja, den jag köpte av er sist den vill jag åter ha, ty den var mycket bra".

GULD-CACAO
och
CHOKLAD

Cloettas

tillverkningar äro oundgängliga för hushållet och omtyckta av alla husmödrar. Till salu i originalförpackningar överallt.

DAGENS TIDNING

— självständig och oberoende av partierna — har under den korta tid, tidningen varit i verksamhet, redan publicerat artiklar i olika ämnen av ett stort antal utomredaktionella krafter.

DAGENS TIDNING

främjar rikspolitik, icke partipolitik. Den vill med all kraft bekämpa den pågående avkristningen och arbeta för en positiv lösning av de sociala frågorna.

DAGENS TIDNING

är den billigaste dagliga huvudstadstidningen. Kom ihåg det, då Ni skall prenumerera på tidning för 1921.

FÖR REDAKTIONEN:

fil. d:r **RICHARD NORDIN**, huvudredaktör och ansvarig utgivare.
Teol. och fil. d:r **RURIK HOLM** och fil. d:r **KNUT BARR**.

**Döfva
HÖRA**

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselörmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lomhörda i kyrka och teater. För efterafningar varnas.

Öronmassageapparaten MASSACON botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Änkedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensamförsäljare för Sverige: **MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT**, Per Vejlersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

Svar: Jag kan rekommendera er Triplependeln, som nyligen kommit ut i marknaden genom Aktiebolaget Galco. Använder man densamma i sitt kök, behöver man aldrig mer än en lampa och kan ändå erhålla den bästa belysning överallt inom kökets gränser, ja varken i skåp eller skafferi kan någonting döljas för detta moderna argusöga. Lika lätt som man inställer en takpendel med hiss högt eller lågt, inställer man denna lampa var som helst och hur som helst, över spisen, diskbänken, strykbordet o. s. v.

Den konstruktion är ej lätt att förstå, för vårt enkla kvinnoförstånd är den en hemlighet, men vi hava prövat densamma och funnit att i och vad som kan begäras av en kökslampa när den idealet. Den har även fördelen av att vara ekonomisk, då den minskar elektricitetsverkets räkningar genom att den drar liten ström.

N:r 39. Hur skall man bäst och lättast kunna få en barnmorska till familj på landet? Vi bo några timmars järnvägsresa från Stockholm.

Svar: Vänd eder till Anna Malmqvists förmedlingsbyrå, Kallavägen 72, Stockholm. Förmedlar platser för barnmorskor, sjuksköterskor och barnsköterskor, och detta särskilt till familjer på landet.

N:r 40. Kan någon säga mig någon praktisk metod för hemfärgning? Ställer den sig opraktisk eller dyr?

Svar: Under de sista åren under kriget, funnos tillgängliga i handeln en del hemfärger, i flesta fall av tyskt fabrikat, vilkas kvalitet så småningom gjorde, att många svenska kvinnor kommo att tala om hemfärgning endast med löje eller förargelse. Att denna både intressanta och nyttiga hemindustri på detta vis kommit på skam, kan ej annat än livligt beklagas av var och en med verkligt intresse för praktiskhet och ekonomi.

Nu har det emellertid kommit ett svenskt fabrikat, färgtvålen Nadco, som synes kunna fylla alla anspråk. Det är mycket lätt att använda och ställer sig ytterst billigt.

N:r 41. Kan någon giva mig upplysning om var man kan få upp gjort förslag till Exlibris.

L. E. O.
Svar: Vänd er till någon litografisk anstalt (t. ex. Hasse W. Tullberg i Stockholm), så kan ni där få anvisning, eventuellt förslag. Ni kan naturligtvis också vända er till någon konstnär direkt, men om ni ej känner till någon, är det kanske ej så praktiskt.

N:r 42. Vill någon av Iduns prenumeranter giva mig några råd och anvisningar huru jag trevligast skall ordna en middag eller lunch, ej allt för dyrbart.

Om det skall vara lunch, kan man då ha sittande bord, hur placera gästerna i så fall? Vad sorts mat passar bäst? Huru skall man dekorera bordet så att det ser trevligt ut? Var skall man placera kuvertbrödet? (Tycker inte det är trevligt att sticka det inuti servetten.) Huru placeras gästerna (cirka tjugo stycken).

Husmoder på landet.
Svar: Även vid lunch bör ni naturligtvis ha sittande bord, om det låter sig göra. Placering den vanliga: den främsta kvinnliga gästen föres till bordet av värden och den främste manliga har värdinnan till bordet. De två ni därefter vill utmärka resp. till vänster om värden och höger om värdinnan.

Till lunch bör ni ha smörgåsbord, t. ex. någon fiskfilet eller köttträtt (t. ex. chateaubriand) eller bägge delarna och dessert. Ni

(Forts. sid. 125.)

GIFT ER ALDRIG

förän Ni besökt Bröderne Ljunggrens Möbelfärf., Adolf Fredriks Kyrkogata N:o 7.

STÅLRESÄRMADRASSEN IDEAL

Prisbillig. Hygienisk. Outsittlig. Priskurant gratis och franko.

A.-B. RESÄR. KARLSTAD

VITRUMS

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

Praktisk gåva

av stort värde till husmödrar, självförsörjande kvinnor, sömmerskor och skräddare är undertecknads fullständiga recepter i Kemisk rengöring och fläckuttagning å kläder och möbiltyger i alla kvalitéer. Många kvinnor har genom dem förvärvat sig en tryggad ekonomi. Recepterna äro nu utgivna i tryck. Pris Kr. 2:50. Sändes mot postförskott. Aterförsäljare erhålla rabatt.

E. KELLIN, Eslöv.

f. d. innehavare av Färgeri o. Kem. Tvättanstalt och med mångårig praktik i in- och utlandet.

SJU

dagar i veckan

läses en annons i

IDUN

Hur fult Ni går,

kan Eder väninna säga Eder, då Ni själv ej ser, att Ni har

Sneda Klackar

SNEDKUDDEN
förhindrar snedgångna klackar

Dr SCHOLL'S SNEDKUDDE

utjämnar kroppsviktens fördelning på klackarna, varigenom skonsfacen bibehålles.

Den förhindrar samtidigt snedgångna klackar. Om Eder skohandlare icke skulle föra dem, så vänd Eder direkt till oss Uppgiv skonummer.

Vår broschyr »Fötterna och deras vård», upptagande 12 fötspecialiteter, sändes gratis på begäran.

THE SCHOLL MANUFACTURING Co
Stockholm 7

Avdeln. 1.

FABRICATION EXCLUSIVE.
Ringstorp, Sjunnesson & Co., Kommanditbolag, Hälsingborg.

KÖKSALMANACK

Redigerad av
IDA NORRBY.

Föreståndarinna för Fackskolan
för huslig ekonomi i Uppsala.

FÖRSLAG TILL MATORDNING
FÖR VECKAN
30 JAN.—5 FEBR.

SÖNDAG. Frukost: Smör och bröd; stekta fiskfiléer med potatis; kaffe eller te. Middag: Murkelsoppa; rostbiff med stekt lök och potatis; apelsinblancmangé.

MÅNDAG. Frukost: Smör och bröd; fattiga riddare med sylt; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorv med potatismos; äggmjölk med skorpor.

**Skönhetsmedel
av högsta rang.**

SYSTER ELLAS SALVA är den förnämsta. Borttager finnar, pormaskar. Smutsgrå hy blir skär och spänstig. Kr. 2,50.

SYSTER ELLAS SALVA med 45% BUROWS lösning är ett verksamt medel mot all eksem, röda händer, röd näsa, kyl- och brännskador, hemorrojder. Kr. 3.—

FRÄKNAR, leverfläckar, solbränna försvinna spårloft på ett par dagar med Syster Ellas Fräknings-salva. Kr. 4.—

MISSPRYDANDE HARVÄXT å ansikte, hals och armar borttages smärtfritt under garanti med Capilator. Kr. 5.—

LOCKHÄRVATTEN gör det motsträvigaste hår mjukt och vackert lockigt, borttager mjäll och styrker hårröten. Kr. 3,50.

BYSTFORMAREN RAVISANT, ett beprövat medel för frambringande av runda och fasta kroppformer. Kr. 4,50.

GRAHARIGA. 20 år yngre bli alla, som använda det förnämsta medlet Couler Naturel. Obs! Ingen härfärg, utan ett medel, som genom att intränga i hårets pigment återger håret dess ursprungliga färg. Kr. 4,50.

SKALLIGA och tunnhåriga. Förnämsta medlet är Svavelpomada. Detta medel är framställt på fullt vetenskapliga grunder och är den enda kraftnärning för alla, som mista sitt hår. Kr. 3.—

Broschyr, bruksanvisning samt intyg och uttalanden av läkare och sjuksköterskor medföljer. Sändes mot postefterkrav + porto utan angivande av innehåll.

A.-Bol. P. O. CENTRALEN, Kosmet. avd. 10, Stockholm 6.

TISDAG. Frukost: Smör och bröd; kokt salt sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: A-la-daube på rostbiff med remuladsås och potatis; varmt rödvinskum med biskvier.

ONSDAG. Frukost: Bröd och smör; pannbiff med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Stuvad lake med potatis; rostad ris med kompot och vispad grädd.

TORSDAG. Frukost: Smör och bröd; bräckkorv med ägggröra; kaffe eller te. Middag: Årtsoppa med fläsk; tunna pannkakor eller plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smör och bröd; fiskbullar (fiskrester från onsdag) med svampsås; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med potatis; fyllda strutar.

LÖRDAG. Frukost: Smör och bröd; "pytt i panna" (köttrester från söndag och fredag); kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekta brödtärningar; mannagrynspudding med saftsås.

RECEPT:

Murkelsoppa (f. 6 pers.). 1 lit. färska eller ½ lit. konserverade murklor, 2 msk. smör, 2 lit. buljong, ½ msk. salt, ½ vetelängd, cayennepeppar, 2 äggulor.

Beredning: Murklorna rensas och sköljas (så vida de ej varit konserverade, i vilket fall spadet är en huvudsak för soppan fina smak.) Hälften av murklorna stekas i 1 msk. av smöret och lägges sedan jämte de råa murklorna att koka i buljongen och saltet tillsättes. När murklorna äro lösa, silas de från. Vetelängden skäres i små tärningar, vilka stekas i resten av smöret. Det stekta smöret lägges i soppan, som ytterligare får koka 15 min., varefter den avsmakas med helt litet cayennepeppar. Äggulorna vispas upp i soppskålen, och soppan tillslås under vispning.

Apelsin blanc-mangé (f. 6 pers.). 6 apelsiner, ½—1 hg. strösocker, 1 kkp. jordgubbs- eller hallonsylt, 1 hg. biskvier, Blanc mangé, 3 dcl. tjock grädd, 2 msk. vaniljsocker, 2 blad gelatin. **Till garnering:** jordgubbs- eller hallonsylt; biskvier.

Beredning: Apelsinerna skalas, skäras i skivor och läggas i en geléskål med litet strösocker mellan varje varv. Ovanpå apelsinerna lägges ett varv biskvier och därövanpå jordgubbs- eller hallonsylt. Till blanc-mangéen vispas grädden med sockret till hårt skum; gelatinet löses upp i litet ljumt vatten och nedröres försiktigt i gräddskummet. Blanc-mangén lägges överst i skålen, och när den stelnat, garneras den med sylt och biskvier.

Remuladsås (f. 6 pers.). 3 hårdkokta äggulor, 3 råa äggulor, 8 skinn- och benfria anjovisar, ½ dcl. matolja, 1 knivsudd cayennepeppar, 1 msk. fransk senap, 1 msk. dragonättika eller vinättika, 1 dcl. stark köttsky, 3 msk. pickles, 2 dcl. tjock grädd.

Bredning: De hårdkokta äggulorna passeras jämte anjovisen och detta blandas till de råa äggulorna. Matoljan tillsättes sakt under flitig rörning tillika med alla kryddorna, den finhackade pickles och köttskyn. Sist nedröres den till hårt skum slagna grädden.

Varmt rödvinskum (f. 6 pers.). 2½ dcl. rödvin, ½ tsk. finrivet citronskal, 4 äggulor, 1 msk. rött vinbärsjellé, 100 gr. strösocker.

Beredning: Alla ingredienserna

vispas över elden till dess vätskan börjar sjuda och det hela är förvandlat till skum. Det hålles då upp i geléskål eller krämkoppar och serveras *genast* tillsammans med biskvier.

Stuvad lake (f. 6 pers.). 1½—2 kg. lake, 1½ msk. salt, 1½ tsk. ättika, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, 6 kryddpepparkorn, 2 lagerblad, (3 syltlökar), 1—2 kkp. kokande vatten eller mjölk, ½ citron, franskt vin, 1 äggula.

Beredning: Laken flås, öppnas och tages ur, sköljes väl och torkas. Fenorna klippas bort, fisken gnides in med en blandning av saltet och ättikan samt skäres i stycken. Rom och lever tillvaratages, sköljes och kokas särskilt i litet saltat vatten. En kastrull smörjes med hälften av smöret, fisken lägges ned och mellan varje varv strös mjöl. Överst lägges resten av smöret, fördelat i små flockar, (syltlökarna) samt kryddorna. Sist tillsättes vattnet försiktigt, och fisken får sakta koka omkr. 20 min. varefter den lägges upp på serveringsfatet. Såsen avsmakas med citronsaff och vin samt avredes med en äggula och hälls över fisken. Denna garneras med den i skivor skurna rommen, levern och citronen.

Glöm ej
att skaffa Eder

Iduns Kokbok.

Ny utvidgad upplaga.

FRÅGOR OCH SVAR.

(Forts. fr. sid. 124.)

kan också slå emellan med en liten mellanrätt med svamp eller sparris eller dyl.

Dekorera med blommor. Kuvertbrödet lägges å assietten bredvid servetten.

N:r 43. 1) Gärna önskade jag anskaffa några verkligt vackra bilder- och sagoböcker för min lilla vetgiriga 4-åriga flickunge. Men då de f. n. i bokhandeln ställa sig alltför dyra, frågas härmed om jag kan anskaffa sådana från något antikvariat, utan att riskera, att de möjligen bli smittoförande. 2) På vilket sätt skall jag kunna försälja en obegagnad krage av vit polarräv till någorlunda sitt värde?

Landsortsfru — Idunvån.

Svar: 1) Det finns antikvariat, t. ex. Björk & Börjesson, Drottninggatan, Sthlm, vilka från bokförlagen inköpa restupplagor av böcker för att sedan säljas till reducerade priser. Begär katalog n:o 154 ö från nämnda firma, i vilken finns upptagna barnböcker. 2) Torde vara lämpligast att annonsera den till salu. Idun, Dagens Nyheter, Sydsv. Dagbl. Snällposten lämpligaste annonsorgan.

N:r 44. Vill så gärna be om ett råd. Äro två främstävande flickor, som så gärna ville starta någon liten affär, ha tänkt oss konditori. Undrar om det är någon risk och huru få ett sådant. Finns möjligen någon som vill

Det omöjliga kan bli möjligt

för den som är i stånd att fullt tillvarata och utnyttja sina inre krafter. Genom *Friman-Kursen* kan man lära sig detta och ofta även väcka till liv egenskaper, som man aldrig ens anat att man ägt. Gör det mesta möjliga av Er själv och Edra möjligheter under 1921! Skriv i dag efter broschyren: "Genvägen till framgång". Den beskriver ingående *Friman-Kursens* principer och meddelar hur *Friman-Kursen* kan genomgå i hemmet och på lediga stunder.

Till *Friman-Institutet*,
Tulegatan 29 - Stockholm.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Eder broschyr: "Genvägen till framgång", samt anmälningsvillkor för eventuellt deltagande i *Friman-Kursen*.

Namn:

Bostad:

Postanstalt:

IDUN 30/1 21.

GÖTEBORGS DAGBLAD

är
GÖTEBORGS
DAGBLAD

Helårspris
endast

30 kronor

fritt hemburen
Göteborg och

25 kronor

vid prenumeration
å posten.

Bemärk det billiga
prenumerationspriset!

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS
FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803
Specialbruk för fina papperssorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 4044 59 KUNSGATAN 59 A. T. 19230

Jumpers-garn

till KOFTOR, SCARVES m. m.

STÖRSTA URVAL AV FÄRGER HOS

AXEL HINDERSONS EFTR.

Riks 21 27.- Hötorget 13, Stockholm. Allm. 79 14.

överlåta på goda villkor? Innerligt tacksamma för hjälp i denna fråga äro

Två systrar.
Svar: Det vore inte alls dumt att börja ett litet hambageri och konditori. Känner en dam som började med hjälp av ett biträde, efter ett halvår köptes hennes delikata småbröd och bakelser av stadens alla familjer och hon har

måst anskaffa ytterligare ett par bakerskor till hjälp — de hinna ej baka mer än att allt tager slut för dagen. De som överlåta, vilja vanligen ha en avträdessumma. Det kan vara lika bra att hyra en liten, centralt belägen lokal och börja nytt. Skall ni ha servering, så möblera med målade (vitt, marmor e. d.) möbler, inga stoppade

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Beprövad salva för läkande av alla slags sår, ekzem, hemorrojder, solbränna, frostsador etc. Lindrande vid snuva och huvudvärk. Hudmedel, särdeles behagligt att använda efter rakning. Finnes å alla apotek. Gratisprov kan erhållas å närmaste apotek eller direkt från depoten i Sverige, Kronans Droghandel, Göteborg.

soffor eller stolar. Håll allt rent och propert, och goda varor, så komma snart kunderna.

N:r 45. Var skall jag avvyttra ny, elegant flygel, som jag vunnit på lotteri och ej har råd att behålla? Har annonserat i huvudstadstidningarna utan resultat. Maj-Märta.

Svar: Liksom allt annat, komma naturligen så småningom även de nu höga prisen på musikinstrument att falla, och naturligt är att folk vänta med att köpa en sådan pjes just i avvaktan härför. Vänta därför ej att ni skall få sälja till det i vinstförteckningen åsatta priset. I och för försäljning kan ni vända eder till "Vinstförsäljningen", 19 Sibillegatan, Stockholm, Rikstelefon 619 64. Eljes till Auktionshallen, Nybrogatan 11, (d:o Birger Jarlsgatan 25) en mycket anlitad kommissionär! Provision å försäljningssumman får givetvis beräknas avgå.

N:r 46. Har tänkt väva en flosssamatta till en sal å lantgård i Skåne. Är i tillfälle få låna en så stor väv, matten skulle vara 4 m. bred och 5 m. lång, och har själv garn ofärgat. Vart skall man vända sig för att få ett vackert mönster, helst något typiskt för Skåne. Finns någon konstnär, som speciellt ritat mönster för vävning och hur dyrt skulle det kunna bli?

Vad kostar Jularöd Julbockar och Staffans sång av Nils Keyland. Skånsk husmor.

Svar: Vänd eder till Thora Kullens handarbets- och vävnadsaffär i Lund, där får ni alla råd och upplysningar, mönster och annat behövt. Hos Brunnströms Handarbetsaffär därstädes likaså. Även om de nämnda arbetena torde ni hos Kullens få besked, eljes genom bokhandel, exempelvis Gleerups universitetsbokhandel i Lund.

N:r 47. Var kan man få köpa engelska armens aeroplantyg. Har hört att nämnda tyg lär finnas i Sthlm? Tyget är beigefärgat, glansigt och vackert. Har också sett prov på tyget, vilket förefaller vara ofantligt starkt. Vore mycket tacksam få upplysning om

Stick i stäv

mot den svenske affärsmannens uppfattning är amerikanens när det gäller annonsering i tryckta tider. "Annonsering har mycket gemensamt med att hålla eld under en ångpanna", säger en framstående amerikansk affärsman. Ett ex. En stor tvålfabrik i U. S. A. ansåg sin vara så inarbetad att de kunde upphöra med sin annonsering. Det gick bra en tid, så begynte försäljningen gå ner och sjönk med en sådan snabbhet, att fabriken inom kort gjorde konkurs.

Det är således nödvändigt att annonsera inte bara då affärerna gåbra, utan isynnerhet då tidernabli mindre goda.

Just då allmänheten är mera försiktig och icke använder penningar tanklöst och slösaktigt, skall en klok annonsering visa sig värdefull.

Mellanhandsförtjänsten

undvikes vid köp av manufaktur, korta varor m. m. från Ahlén & Holm, Stockholm. Stor katalog erhålles på begäran gratis mot endast portolösen.

vad tyget kostar och var man kan köpa det.

Mångårig läsarinna. Svar: Arméns uniformstyg (grå khaki) har funnits såväl i Sthlm som landsorten till pris av 15 kr. pr meter. Om det av eder nämnda tyget ha vi oss däremot ingenting bekant — skulle ni ej kunna inhämta uppgift, om pris och var det finns att få, där varest ni sett provet? Vi låta frågan gå vidare till läsekretsen.

N:r 48. Flicka, som innev. vårtermin utgår fr. 8-klassigt flickläroverk, önskar för vidare utbildning i engelska språket plats i god familj i England. Hur få anvisning på sådan? Tillrådes annonsering i engelsk tidning? I så fall vilken? Tacksam för svar är Hillevi.

Svar: Det torde ej möta nämnda svårigheter att finna passande plats i engelsk familj, dock kan det vara av en viss risk att annonsera och utan vidare svara på annonser. Skulle vilja råda till att höra eder för å Fredrika Bremerförbundet byrå i Sthlm. — Förbundet har en förmedlingsbyrå, Klarabergsgat. 48, där beredvilligt råd och upplysningar lämnas. Ni kan också vända eder till Svensk Engelska institutet, London, 46 Russel Square, W. C. Föreningen har åtskilliga ombud här i Sverige: Frih. C. E. Fleetwood, Inedalsgatan 20, Sthlm, Professor E. Björkman, Kungsgatan 69 B, D:r Börje Brilioth, Kungsträdgårdsgat. 18 III.

BREVLÅDA

RED: S BREVLÅDA.

Frida P. Det brister betydligt i utformningen.

Harrey C—n. Ha ej plats.

C. A. Samma svar.

Erik E—n. Ganska bra. Tyvärr ha vi ej utrymme för stroferna.

Ulf. Lämpar sig icke.

Cebe. Skall Ni skriva vers med syfte att förstärka Er kassa, får Ni först ge Er pegas en insprutning av något stärkande. Den arma kraken håller ju på att stupa.

Gr. An. Edra dikter äro icke oälvna. Men våra spalter kunna ej ge dem husrum.

Lino type. Klens vers.

Gösta N. Ni har förvisso något på hjärtat, men därför bör Ni icke vara långgrandig.

Tagora. Förskona oss från flera poem. Eljes, vid Olympens alla gudar, stjälp vi Åreskutan över Eder.

Läkarefru på västkusten. Vi tacka för Eder vänliga, av intresse för Idun dikterade skrivelse. Den ifrågavarande almanackan finnes hos A.-B. Affärssystemet, Drottninggatan 44, härstädes eller i vilken bokhandel som helst. Beträffande den nya uppställningen av följetongen, har den betingats av de orimligt stegrade papperskostnaderna som f. n. ej tillåta den lösa bilagan. Vi hoppas dock, när normala förhållanden åter inträtt, kunna ge följetongen i dess förra typografiska skick.

Att avdelningen frågor och svar moderniserats som skett, beror på att de frågande önska omedelbart svar på sina spörsmål. Det förra systemet medförde ju alltid den olägenheten att svaren kommo sent — stundom för sent

för att frågaren skulle kunna draga någon nytta av dem. Det utgör dock intet hinder för läsekretsen att besvara frågor, som väckt dess särskilda intresse. De bli då publicerade efteråt.

Fru S. O. N., som hade en fråga införd i n:r 4, uppmanas för red. uppgä namn och adress, då för oss känd person önskar komma i förbindelse med henne.

Fru Vera. Iduns följetong 1919 var "Familjen von Skotte" av Fanny Alving.

LEDIGA PLATSER

FLICKA med gott sätt och utseende, 20—28 år, sökes till d. 15 febr. att sköta ensam yngre folkskollärares hushåll. Vacker trakt i Småland. Vid kyrka. Nära sjö. 4 km. fr. jv. Nybyggd. Svar med betygsavskr., foto, uppgift om ålder och lön till "Kantor" under adress S. Gumelius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

ENKEL, ensamstående flicka som med ordning och omtanke vill sköta en städerskas syssla hos ensam fru (anses som familjemedlem) erhåller plats den 15 febr. Svar med rek. och foto till "God hjälpreda", Gumelius Annonsbyrå, Malmö.

Bildad flicka

från godt hem erhåller plats i tjänstemannafamilj på Dalsland, att med husmoders hjälp utföra alla i hemmet förekommande sysslor. Något kunnig i matlagning och sömnad önskvärd. Betyger eller referenser samt foto och uppgift å lönepretentioner insändas till "Tjänstemannafamilj", Bengtsfors.

Tillkännagivande.

Ett förordnande att från och med den 1 mars 1921 tillsvidare under nuvarande innehavarens tjänstledighet upphälla en kvinnlig assistentbefattning vid den under Stockholms stads hälsovårdsnämnd lydande bostadsinspektionen kungöres härmed till sökande ledig; och äga hugade kompetenta sökande att senast fredagen den 11 februari 1921 å hälsovårdsnämndens expedition i huset n:r 11 vid Vasagatan ingiva sina till nämnden ställda, av tjänsteförteckning åtföljda ansökningar.

Kompetensfordringar äro: åttaklassigt läroverk eller däremot svarande allmän utbildning, genomgångna speciella utbildningskurser i bostadsinspektion samt författningkunskap rörande bostäder, om möjligt praktisk och teoretisk kunskap i bostadshygien och byggnadslära. Stockholm den 12 januari 1921. Hälsovårdsnämnden.

En frisk och stark, barnkär flicka,

helst från landet, van vid hushållsarbete, erhåller genast plats hos större familj, där husmodern själv deltagar i alla sysslor. Eget rum. Lön efter överenskommelse. Fru Boël Grönberg, villa Bergshyddan, Långedrag (c:a 20 min. spärvägsresa fr. Göteborg).

Barnfröken.

Ung, elementarbildad, helst musikalisk flicka, önskas i juristfamilj för läxläsning med tillsyn av barn. Fotografi, lönepretentioner och referenser önskas. Svar till "Advokatfamilj", Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in

en annons i Idun,

specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskont., Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

Platsen

som undersköterska vid Tuberkulosjukvårdsanstalten Hälsan, Antnäs, blir ledig den 15 mars. Lön med dyrtidstillägg c:a 100 kr. pr månad jämte fri bostad och kost.

Ansökningar med betyg och rekommendationer torde insändas före 15 febr. till Anstaltens läkare, Doktor R. Rinander, Luleå. Antnäs den 20 jan. 1921. Sysslomannen.

Enkel, bildad flicka,

av god familj, van att med ordning och sparsamhet förestå bättre hem, erhåller genast god plats som värdinna i hem där husmor saknas. Svar jämte foto torde sändas till "Mindre egendom", Iduns exp. f. v. b.

Sjuksköterskebefattningen

vid Dalarnes sinnesslöanstalt Haggården är till ansökan ledig före den 7 febr. Löneförhållanden: Grundlön 500 kr., dyrtidstillägg 171 proc. samt fritt verk. Ansökan åtföljd av tjänstebetyg, meritförteckning, samt ålders- och läkareintyg ställd till Styrelsen insändes under adress föreståndarinnan för Dalarnes sinnesslöanstalt, Hedemora.

Tillkännagivande.

Registratorsbefattningen hos Stockholms stads hälsovårdsnämnd kungöres härmed till ansökan ledig; och äga hugade kompetenta sökande att senast fredagen den 11 februari 1921 å Stockholms stads hälsovårdsnämndens expedition i huset n:r 11 vid Vasagatan ingiva sina till nämnden ställda, av tjänsteförteckning åtföljda ansökningar.

Stockholm den 12 januari 1921.

Hälsovårdsnämnden.

Frisk och stark flicka,

helst något kunnig i trädgårdsskötsel, erhåller över sommarens plats att sköta villaträdgård. Vidare genom hänvärdelse till landssekr. G. Samuelson, Karlstad.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA av god familj, som genomgått hushållsskola samt är kunnig i handarbete önskar plats i bättre familj eller på kontor. Äger vacker handstil samt något kunnig i stenografi och maskinskrivning. Svar till "22 år", Annonsbyrå Svea, Norrköping.

20 ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk samt deltagit i hushållsgörömlen i hemmet, önskar plats som husmoders hjälp. Ej gånksysslor. Svar till "Familjemedlem E. D." Iduns exp. f. v. b.

Undervisningsvan o. elementarbild. guvernant önskar plats i familj, helst uppåt landet. Musikalisk och villig att deltaga i husliga görömlen. Svar med löneförhållanden till "Anspråklös", p. r. Åstorp.

Ung musikalisk flicka,

(22 år) från godt hem, önskar mot fritt livre komma till herrgård eller bättre hem för att lära sig hushåll. Betalar även om så erfordras. Bästa referenser lämnas. Svar till "Familjemedlem" under adress S. Gumelius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Ung, bildad, musikalisk flicka,

21 år av god familj, fullständigt behärskande engelska, franska och ryska samt teoretiskt tyska, önskar plats som sällskap i bättre familj eller å kontor helst i Stockholm. Skriver på maskin och något kunnig i stenografi. De bästa referenser. Svar till Fr. Zoubkoff, adr. Lektor Slättengren, Örebro.

Lantbrukaredotter

önskar plats att under husmoders ledning sköta hushåll, genomg. husmoderskurs, kurs i linnesöm o. handarb. Sv. till "Huslig familjemedlem", Lunds Dagblad, Lund.

22-årig flicka,

som genomgått Slöjdläroverkens, önskar plats i hemslojdsaffär e. d. Svar till "Utmärkt betyg 1921" Iduns exp. f. v. b.

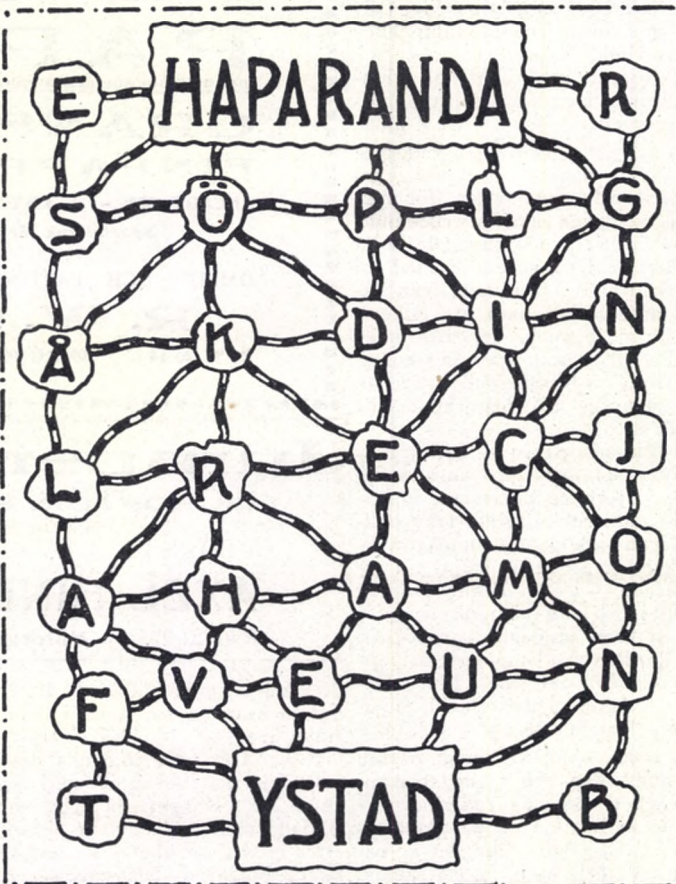
Ung flicka

önskar plats i fin familj för att lära hushåll. Tacksam för svar till "Vilg", Iduns exp., Stockholm.

19-årig flicka

som genomgått 8 kl. läroverk och husmoderskola, önskar för erhållande av praktik och referenser till fackskola mot fritt livre plats såsom familjemedlem på större gård eller större hushåll att deltaga i förekommande husliga görömlen. Svar till "Skånska 1921", Iduns exp. f. v. b.

IDUNS PRISTÄVLING N:o 3.

DE TVÅ STÄDERNA.

Gå efter linjerna från Ystad till Haparanda, men välj vägen så, att de bokstäver som därunder passerar bilda — i den ordning de påträffas — namnet på en svensk stad. Gå sedan tillbaka från Haparanda till Ystad, men tag då en annan väg, så att på samma sätt bildas namnet på en annan svensk stad.

Lösning, märkt Iduns pristävling n:r 3 torde insändas till Iduns redaktion senast den 12 februari. De tre först rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas, erhålla vardera 5 kr. i pris.

VINOLIA

TALK-PUDER

**UTSÖKT LENANDE
KYLANDE OCH UPP-
MJUKANDE FÖR HUDEN.**
I sorterade dofter.

**BABY VINOLIA
TALKPUDER
FÖR BARN**

*Den verkliga kännaren
väljer Vinolia*

Av förekommen anledning och med hänvisning till nedanstående intyg fästes annonsörers uppmärksamhet därpå att

NYA

WERMLANDS-TIDNINGEN

Grundl. 1836,

är Värmlands enda dagliga tidning samt länets och stiftets officiella och mest anlitade annonsorgan.

Postupplagor den 27 Nov. 1920:

8,742 ex.

Totalupplagor den 27 Nov. 1920:

12,000 ex.

Nya Wermlands-Tidningen är jämt spridd över hela länet och läses inom alla samhällsklasser.

INTYG:

"Att Nya Wermlands-Tidningens postupplagor denna dag utgör 8,742 exemplar intygas. Postkontoret i Karlstad den 27 november 1920. Hj. Möllerberg, postmästare."

Huvudkontor i Karlstad. Avdelningskontor: Kristinehamn, Arvika, Amål, Sunne och Torsby.

Oatine

Ansiktet visar hur gammal Ni är,

men Ni kan göra oändligt mycket för att göra huden jämn, mjuk och smidig, om Ni bara i rätt tid börjar sköta den.

Tvål och vatten äro icke nog för den dagliga vården av huden, utan Ni bör begagna *Oatine-havre-crème*. Den har en enastående verkan: porerna rensas, huden blir förnyad, och detta är den viktigaste förmånen, som bruket av *Oatine* medför. Genom att huden ständigt förnyas, bibehålles denna frisk, smidig och jämn, och Ni får det ungdomliga utseende och den välvärdade hud, som alltid beundras av alla.

Lätt masage eller ingnidning och avtorkning strax därpå, är nog var dag när Ni begagnar *Oatine*, som fås i tub eller burk i vanlig storlek, och stor burk (innehåller tre gånger så mycket).

OATINE SNOW uppsugas i huden efter lätt ingnidning. Den är enastående för hudens dagliga vård, ty ansikte och händer bli vackra och välvärdade. Fås i samma storlekar i burk.

Håll bara till godo med *Oatine* och visa alla efterrapningar tillbaka.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowegade 1, Köpenhamn.

THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

I VARJE HEM BÖR FINNAS

NY UPPLAGA

AV

IDUNS KOKBOK

IDUNS KOKBOK

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

NYHET:

Anvisningar att använda
GASSPIS eller GASUGN
vid alla recept för stek-
ning och bakning :

Baka själv Edert bröd

med hjälp av H. E. EKSTRÖMS jästmjöl.

Smörgåsbröd.

1/2 kg vetemjöl, som förut väl blandats med 2 rågade teskedar Ekströms jästmjöl, sammanskräms med drygt 1/3 liter mjölk och gräddas genast i smord form. Åtgår omkring 20 minuter. För höjande av smaken kan, om så önskas, tillsättas 1/3 tesked salt och 1 tesked socker.

Frukost-snibbar.

av 1/2 liter mjöl (vari inblandas 2 teskedar Ekströms jästmjöl), 1 kkp mjölk, 1 à 2 matskedar socker och 1 à 2 matskedar smör, göres en deg, som utbakas i runda kakor, vilka naggas och sporras i tresnibbar. Gräddas i stark värme.

Formlimpa grov.

3 kkp. grovt rågmjöl och 2 kkp. vetemjöl blandas väl med 2 fulla teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 2 kkp. mjölk

och 2 matskedar sirup. Salt och pomeransskal tages efter smak. Gräddas i smord form i god ugnsvärme under 3/4 timme.

Formlimpa fin.

1/2 kg. vetemjöl blandas väl med 3 teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 1/3 liter sur mjölk, 1 deciliter sirup och 1 matsked stötta pomeransskal. Gräddas i smord och bröad form under 40 à 45 minuter.

Allmänna regler vid bakning med H. E. Ekströms jästmjöl.

Obs! Då det är av stor vikt, att jästmjölet blir väl blandat med mjölet, bör denna blandning helst ske medelst sammansiktning. All bakning sker på kall väg. Ugnsluckan bör under gräddningen hållas väl tillsluten. Degen bör genast utbakas och insättas i ugnen. En god stekugn kan med fördel användas.

**EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL**
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK

VANILJ SOCKER

BÄST FRÅN
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10-4. Expeditionen: kl. 9-5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11-1. Annonskont.: kl. 9-5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 17:—	Helt år Kr. 22:—
Halvt år " 8:75	Halvt år " 11:50
Kvartal " 4:50	Kvartal " 6:—
Lösnummer " 0:35	Månad " 2:25

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.	särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.